

ฐานกิริยา จัดหมวดหมู่ตามความหมาย

ธาตุลงปัจจัยเป็นฐาน (base) สำหรับลงวิภัตติประกอบเป็นกิริยา

• PaliDict ๕ ต.ค.๖๓ •

ดู ฐานกิริยา เรียงลำดับตามธาตุ

คำแนะนำการใช้.....๒	นำไป นำมา นำออก๑๘	อยู่ อาศัย.....๓๐
ยื่น ตั้ง.....๓	ทิ้ง สละ ละ เว้น.....๑๙	ฉาบ ทา เปื้อน ย้อม.....๓๐
เดิน ไป-มา ถึง.....๓	ส่งไป.....๑๙	เผา ไหม้ ต้ม หุง สุก.....๓๐
เข้า ออก.....๖	รวม รวบรวม.....๒๐	ชำระ กวาด ล้าง อาบ สะอาด๓๑
นั่ง นอน.....๖	ขอ๒๐	เชื่อถือ เลื่อมใส ผ่องใส เศร้าหมอง๓๑
หลับ ตื่น.....๖	ให้ได้ ลัก.....๒๐	รักษา คุ่มครอง เลี้ยง.....๓๒
ดื่ม กิน.....๗	จับ รับ ถือ.....๒๑	ชนะ แพ้.....๓๒
หิว อิ่ม.....๘	อนุเคราะห์ ช่วยเหลือ.....๒๑	เล่น.....๓๒
ทำ สร้าง.....๘	ใส่เข้า เก็บ ถอน เอาออก.....๒๑	แสวงหา.....๓๒
ประพฤติ.....๘	ดึง ลาก ชูด ชัก ยก.....๒๒	อาจ สามารถ กล้า กลัว.....๓๓
พูด บอก กล่าว.....๙	เหยียบ ทุป ตี ฆ่า ทำร้าย เบียดเบียน .๒๒	ซื้อ ขาย ตีราคา.....๓๓
เรียก เชิญ นิมนต์.....๑๑	ตัด เจาะ ทำลาย แดก เสื่อม.....๒๓	ไหว สั่น.....๓๓
ลา อำลา.....๑๑	ขุด ไถ ไส.....๒๔	เป็นไป หมุนไป.....๓๓
ชม ยกย่อง ต่ำ ชม.....๑๑	คด งอ.....๒๔	กำหนด ระบุ.....๓๔
โกรธ รัก ชอบ เกลียด รังเกียจ อาย.....๑๑	ครอบงำ กดขี่.....๒๕	สงบ สงัด หลีกเร้น.....๓๔
ร้อง ร้องไห้ หัวเราะ ร่าเริง ยินดี.....๑๒	สำเร็จ.....๒๕	เพียร พยายาม สืบต่อ เกียจคร้าน.....๓๔
ปรารถนา, ออยาก, ต้องการ.....๑๒	เจริญ สว่าง รุ่งเรือง มั่นคง.....๒๕	อดทน.....๓๕
คิด รู้ ระลึก นึก จำ พิจารณา สงสัย.....๑๓	เกิด.....๒๖	โง่ หลอก ลวง.....๓๕
หลง ลืม.....๑๕	มี เป็น.....๒๗	บวช ลีล.....๓๕
ถาม ฟัง ได้ยิน เขียน.....๑๕	เป็น ตาย แก่.....๒๗	จูบ กอด.....๓๕
ดู เห็น.....๑๖	เกลี้ย โปรวัย หว่าน กระจาย.....๒๗	ป่วย ใช้.....๓๕
แสดง.....๑๖	รด ราว เปียก แห้ง.....๒๘	โอ จาม อาเจียน.....๓๕
ปรากฏ.....๑๖	ห้าม ปิด กั้น บัง ปิด นุ่งห่ม.....๒๘	ปลูลาด ท่วม คลุม.....๓๖
ศึกษา เรียน.....๑๗	สำรวจม ระวัง.....๒๙	ประกอบ จัดแจง ตระเตรียม.....๓๖
แผ่ เปล่ง.....๑๗	ผูก ร้อย ตัด.....๒๙	ถูกต้อง สมควร ชัดแย้ง ห้าม คำน.....๓๖
ข้าม ผ่าน ขึ้น ลง ตก.....๑๗	ประดับ ตกแต่ง.....๓๐	อื่นๆ.....๓๗
ลอย จม.....๑๘	ปล่อย พัน.....๓๐	

คำแนะนำการใช้

- ฐานกริยา ในที่นี้หมายถึง ธาตุที่ลงปัจจัยแล้ว (รวมทั้ง *อาคม อุปสัค ...*) กลายเป็น ‘ฐาน’ (base) พร้อมทั้งจะนำไปลงวิภัติ
อาชยาด ทำเป็นกริยาอาชยาดได้โดยสะดวก และฐานกริยานี้ยังช่วยให้สังเกตและประกอบกริยาได้ง่ายขึ้นด้วย

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ...
ป-ญา	นา	ปณฺญา <i>(นา>ย)</i>	รู้, ปรากฏ [วิต. ปณฺญยติ ปณฺญายติ อัช. ปณฺญาอิ ต. ปณฺญาโต] อ ปณฺญา ยุ ปชานนั

- จากตารางด้านบน **ญา** ธาตุ มี ป อุปสัคเป็นบทหน้า ลง นา ปัจจัย (และแปลง นา เป็น ย) ประกอบเป็น ‘ฐาน’ คือ **ปณฺญา**
นำฐาน คือ **ปณฺญา** ไปลง ตี วิภัติ เป็นต้น ได้รูปเป็น ปณฺญยติ ปณฺญายนติ ปณฺญาอิ ปณฺญาอิสสตี ...
- หลังคำแปล ยังได้เพิ่มตัวอย่างกริยาอาชยาด-กริยาภิกตฺก ที่มีการแปลงรูปต่างจากฐานปกติ รวมทั้งตัวอย่างศัพท์นามภิกตฺกด้วย
- หลังเครื่องหมาย # คือกริยาที่ใช้ธาตุเดียวกัน แต่เปลี่ยนรูปเล็กน้อย มีความหมายเหมือนๆ กัน หรือใกล้เคียงกันบ้าง
- รูปสำเร็จกริยาภิกตฺก เป็นได้ ๓ ลิงค์ เช่น ชาโต ชาตา ชาตฺ จะแสดงตัวอย่างเฉพาะปุงลิงค์ คือ ชาโต
- ฐานกริยาที่ลงท้ายด้วย อา เมื่อลงวิภัติอาชยาด หรือปัจจัยภิกตฺก ที่ขึ้นต้นด้วยสระ ให้ลบ อา ด้วย
- อักษรย่อ:

ธาตุ: *อกम्म.* = อกัมมธาตุ, *สกम्म.* = สกัมมธาตุ

วากจ: *กัต.* = กัตตุวากจ, *กัม.* = กัมมวากจ; *เหตุ. เหตุกัต.* = เหตุกัตตุวากจ; *เหตุกัม.* = เหตุกัมมวากจ

วิภัติอาชยาด: **วิต.** = วิตตมานา, **ปญฺ.** = ปญฺจมี, **สฺต.** = สฺตตมี, **ปโรก.** = ปโรกขา, **หฺย.** = หฺยยตฺตนี, **อัช.** = อัชชตฺตนี,
ภวิส. = ภวิสสันติ, กาล. = กาลาติปตฺติ.

ปัจจัยกริยาภิกตฺก: **อันต.** **ตวันตฺ.** **ตาวี.** **อนีย.** **ตฺพ.** (ตพพ ปัจจัย) **มาน.** **อาน.** **ต.** (ต ปัจจัย) **ตุ.** (ตฺนาทิจปัจจัย) (ตเว. ตฺ.)

ปัจจัยนามภิกตฺก: **กวิ ณี ญฺ ฑฺ ฐฺ ษ ญฺ อย อ อิ ณ ติ ยุ**

ตฺท. = ปัจจัยตฺทิต

สร้างด้วยโปรแกรม *Libreoffice* (ลิเบอรรออฟฟิซ)

ดาวน์โหลดได้ที่เว็บ Libreoffice.org

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ยืน ตั้ง			
ฐา	อ	ฐา ติฐฐา	ตั้ง(อยู่), ยืน, หยุด, ดำรง <i>อกมม</i> . [วัต. ฐาติ ติฐฐติ อช . อกฐาสี อกฐัสสุ (<i>อ-</i>) ภวิส . ฐสสติ ต. ฐิต #อกฐิต (<i>น-</i>) ตุ . ฐตวา ตุ . ฐาตุ] ณิ กปฐฐายี ณว ภูมมฐฐโก อ มคคผลฐฐ ฐมมฐฐ ภูมมฐฐ ปพพตฐฐ กปฐฐ ติ ฐิตติ ยุ ฐานัน
อุ-ฐา-ห	อ	อุฐฐา-ฐห	ลุกขึ้น, ตั้งขึ้น. <i>ฐา ธาตุ ลง ห อาคมได้เมื่อมีอุปสรรคอยู่หน้าเท่านั้น</i> [ปัญ . อุฐฐหิ ต. อุฐฐิต ตุ . อุฐฐาย #ปฐฐาย <i>ป-ฐฐ</i> ใช้เป็นกิริยาวิเสสนะ แปลว่า <i>ตั้งก่อน, จำเดิม</i>] ณิ อุฐฐายี ตุ อุฐฐาตา ยุ อุฐฐานัน
อุ-ว-ฐา-ห	อ	วฐฐา-ฐห	ลุกขึ้น, ตั้งขึ้น, ออก [ตุ . วฐฐาย] ยุ วฐฐานัน
ส-อุ-ฐา-ห	อ	สมฐฐา-ฐห	ลุกขึ้นพร้อม, ตั้งขึ้นพร้อม [ต. สมฐฐิต ตุ . สมฐฐาย]
ปฐ-อุ-ฐา-ห	อ	ปจจุฐฐา-ฐห	ลุกขึ้นเฉพาะ, ต้อนรับ [ตุ . ปจจุฐฐาย]
อุ-ป-ฐา-ห	อ	อุปฐฐา-ฐห	ตั้งขึ้น, ปราบ, ยืนใกล้, บำรุง, อุปฐฐาก [วัต. อุปฐฐาเปติ <i>เหตุ</i> . ต. อุปฐฐิต ตุ . อุปฐฐิตวา] ณว อุปฐฐาโก คิลานุปฐฐาโก สงฆุปฐฐาโก ยุ อุปฐฐานัน
ปติ-ฐา-ห	อ	ปติฐฐา-ฐห	ตั้ง, ตั้งมั่น [ตุ . ปติฐฐาย] ณว ปติฐฐาปโก อ ปติฐฐา
อติ-ฐา-ห	อ	อติฐฐา-ฐห	ตั้ง, ตั้งมั่น, อธิษฐาน [วัต. อติฐฐาติ อติฐฐิต (<i>แปลง อ เป็น เอ</i>) ตุ . อติฐฐาย] ยุ อติฐฐานัน
ส-ฐา-ห	อ	สณฐฐา-ฐห	ตั้ง, ตั้งด้วยดี, ยืนนิ่งอยู่, ยืนดี (<i>ไม่ล้ม</i>) [ตุ . สณฐฐาตุ] ยุ สณฐฐานัน <i>การดำรงอยู่ ทรวดทรง</i>
ฐรูป ถป	ณณ ณย	ฐรูป ถเป	ตั้ง(ไว้), วาง, เก็บ <i>สกมม</i> . [วัต. ฐรูปาเปติ <i>เหตุ</i> . (<i>ไม่วุทธิ</i>)]
อุ-ป-ฐรูป	ณณ ณย	อุปฐรูป	เข้าไปตั้ง, บำรุง, อุปฐฐาก <i>สกมม</i> . [วัต. อุปฐรูปเปติ ตุ . อุปฐรูปเปตวา]
ป-ฐรูป	ณณ ณย	ปฐรูป	เริ่มตั้ง, ตั้งก่อน
อา-ธา	อ เอ	อาเท อาทท	ยกขึ้น, ตั้งขึ้น [ต. อาทิต]
ส-อา-ธา	อ เอ	สมาเท สมาทท	ยกขึ้น, ตั้งขึ้น, ตั้งมั่น, มั่นคง [ต. สมาทิต #สสุสมาทิต] อิ สมาธิ
ป-นิ-ธา	อ	ปณิทท	ตั้งมั่น, มั่นคง [ต. ปณิทิต ตุ . ปณิธาย #อุปนิธาย]
นิ-ธา	อ เอ	นิธะ นิทท	มอบให้, ผাগไว้, ฝัง, ตั้ง [ต. นิทิต] อิ นิธิ #สนุนิธิ ยุ ธาตุนิธานัน
เดิน ไป-มา ถึง			
กม	อ	กม	ก้าวไป, เดินไป
กม	อ	จกม (<i>เทวภาวะ</i>)	จงกรม, ก้าวไป, เดินไป (<i>กม>กม>กม>กัม>จกม>จกม</i>) อ จกโม ยุ จกมณัน
อุ-ป-ส-กม	อ	อุปสกม อุปสกม	เข้าไปหา-พบ-ใกล้ [ตุ . อุปสกมม]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ปฏิ-กม	อ	ปฏิกกม	ก้าวกลับ, กลับ [ต. ปฏิกกนโต]
นิ-วตตุ	อ	นิวตต	กลับ [ต. นิวตโต]
อิ	อ	เอ	ไป, ถึง, เป็นไป, บรรลุ, รู้ [ต. อิโต] ณฺ สหายโก (สห-อิ-) อ สมปราโย (สฺ-ปรฺ-) ณ สหาโย
อา-อิ	อ	เอ	มา [ปัญ. เอहि เอณ] ติ อิติ
ป-อิ	อ		ละไป, ตาย [ต. เปโต ตฺ. เปจจ]
ปร-อิ	อ	ปเร	ไปในเบื้องหน้า, ไปข้างหน้า [ต. ปเรโต] ยุ ปรายโน
วิ-อิ	อ		ไปปราศ, ปราศจาก [ต. วิโต วิโต]
อติ-อิ	อ	อจเจ-จย	เป็นไปล่วง, ล่วงไป, ก้าวล่วง [ต. อติโต ตฺ. อติจจ] อ อจจโย
อป-อิ	อ	อเป	หลีกไป, พ้นไป, ไปปราศ [ปัญ. อเปหิ ต. อเปโต]
อุ-อิ	อ	อุเป	เข้าถึง [ต. อุเปโต]
อภิ-สฺ-อิ	อ	อภิสเม	ถึงพร้อมยิ่ง, บรรลุ, ได้รับ [ตฺ. อภิสเมจจ] อ อภิสมโย
สฺ-อิ	อ	สเม	ถึงพร้อม, พิจารณา; สม, เข้ากัน [ตฺ. สเมจจ] ^{C1}
ปฏฺ-อิ	อ		อาศัย [ตฺ. ปฏฺิจจ]
อว-อิ	อ		ลงไป, หยั่งลง [ตฺ. อเวจจ]
อนฺ-อิ	อ	อเนว	อาศัย, เป็นไปตาม [ตฺ. อนฺวาย]
อนฺ-พณฺธ	อ	อนฺพณฺธ	ตาม, ติดตาม
ยา	อ ย	ยา ยาย	ไป, เป็นไป; ถึง, บรรลุ อ วโย ยุ ยานํ
วย	อ	วย	ไป, ถึง, บรรลุ
เอธ	อ	เอธ	หยั่งลง, ถึง, เจริญ, ได้, ประสบ
คม	อ	คม คจจ	ไป (สู่) <i>อกมฺม.</i> , ถึง (ซึ่ง) <i>สกมฺม.</i> [วัต. คมติ คเมติ คจจเร; คมียติ คมียติ คมียติ คมฺมติ คมฺมเต คจจยติ คจจยเต <i>กัม.</i> หิย. คม อคา คมา อคมา อคจจา อช. อคณฺณิ (<i>เฉพาะ อช.</i>) อคมาสิ อคมํสุ อคมาสุ อ คมหา อคมฺมหา คมิมฺหา คมิมฺหา กาล. คจจิสฺส อคจจิสฺสา; อันท. คจจํ ตฺพ. คนฺตพฺโพ ต. คโต ตฺ. คนฺตวา ตฺ. คนฺตํ] กวิ อฺวโรโค ภาวโค ตฺ โรโค วิหโค นโค ณิ ปารคามิ ทุกฺขนิโรธ คามินิ ตฺ คมิตา คนฺตา รู ปารคฺคู อนฺตคฺคู อทฺธคฺคู ญย คมโม อ สงคโม ณ คาโม มาตุ คาโม ติ คติ ทุกฺคติ สุกฺติ ยุ คมนํ อุกฺคมนํ ปจฺจคฺคมนํ สุริยตถกคฺคมนโน สุริยคฺคมนโน อรุณคฺคมนํ อิก คมิโก

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
อา-คม	อ	อาคจจ	มา, กลับมา [ปัญ. (กาลิ) อาคเมหิ เหตุ. (ไม่วุทธิ) หีย. อจจมา อ-อา-คม (อา>อ>ย>ช>จ ซ้อน จ) ตู. อาคมม และเป็นกิริยาวิเสสนะ แปลว่า เพราะอาศัย] ยุ อาคมน์
อติ-คม	อ		(เป็น)ไปล่วง [หีย. อจจคา ติ>ตย>จจ #อุปจจคา]
อธิ-คม	อ	อธิคจจ	บรรล, ตรัสรู้, ถึงทับ, ได้, ประสบ, เรียบ [วัต. อธิคเต (ลป ม) หีย. อชฌคา (ลป ม) อัช. อชฌคา (อิลป ม) ต. อธิคโต]
วิ-คม	อ	วิกจจ	ไปปราศ, ปราศจาก [ต. วิกโต]
ปฏิ-อา-คม	อ	ปจจาจจ	กลับมา [อัช. ปจจาคม]
อป-คม	อ	อปคจจ	หลีกเลี่ยง [อัช. อปคณฉ]
อุป-คม	อ	อุปคจจ	เข้าไปใกล้, เข้าถึง [ตู. อุปคมม]
สั-อา-คม	อ	สมาคจจ	มาพร้อมกัน, มารวมกัน, ประชุม [ตู. สมาคนตวา] อ สมาคโม
สั-นิ-ปต	อ	สนนิปต	ประชุม
สั-นิ-สท	อ	สนนีสท	ประชุม [ต. สนนีสโน]
ชฎ	อ	ชฎ	รวม, ประชุม
ปท	ย	ปชช	ไป, ถึง, บรรล, ต้อง [ต. ปตโต ตู. ปตวา ตุ. ปตตุ] อ ปโท ณ ปาโท ตี ปตติ ยุ ปชชนน์
ปฏิ-ปท	ย	ปฏิปชช	ไป, เดินไป, ดำเนินไป, ปฏิบัติ, ประณินบัติ [ต. ปฏิปนโน] อ ปฏิปทา ตี ปฏิปตติ ยุ ปฏิปชชนน์
อา-ปท	ย	อาปชช	ถึง, ต้อง (อาบัติ, โทษ) [ต. อาปนโน] ตี อาปตติ #สมาปตติ ยุ อาปชชนน์
ป-อป	อุณา	ปาปุณา	ถึง, บรรล, ได้รับ [วัต. ปาเปติ เหตุ. อัช. ปาปุณิ #สมปาปุณิ; #สมปาเปสิ เหตุ. ภวิส. ปาเปสสติ เหตุ. ต. ปตโต; ปาปีโต เหตุกัม. ตู. ปตวา ตุ. ปตตุ]
จร	อ	จร	เที่ยวไป [อัช. อจริ อจาริ] ณวุ วนจรโก วเนจรโก ปริจารโก-ริกา อ โคจร เอจจร อนตลิกขจร ณ ภิกขาจาโร ยุ จรณ
ธาว	อ	ธาว	วิ่ง [วัต. #อุชราวติ สนธาวติ อภิธาวติ]
ชู	อ	ชว	ไปเร็ว, วิ่งไป ณ สีฆชโว
ป-ขท	อ	ปกขนท	วิ่งไป, เล่นไป, ไหลไป [ต. ปกขนโต]
สร	อ	สร	เล่นไป [วัต. #สัสรติ] ณ สัสาโร
อว-สร	อ	อวสร	เที่ยวไป; มาถึง; พัก, อาศัย; ประชุมลง, รวมลง [อัช. อวสริ สนธิกับ ตั เป็น ตทวสริ/ตทวสริสุ เสมอ]
ปลาย	อ	ปลาย	หนีไป [ต. ปลาโต; ปลาปีโต เหตุกัม. ตู. ปลาเปตวา เหตุ. (ไม่วุทธิ)]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ป-อิ	อ	ปาย	หนีไป, หลีกไป [อ็ช. ปายิ ปายาสี]
เข้า ออก			
ป-วิส	อ	ปวิส	เข้าไป [วัต. ปเวเสติ เหตุ. อ็ช. ปาวิสี ป-อา-อ-วิส ได้เข้าไปแล้ว ต. ปวิฐฐุ ตู. ปวิสส; ปเวเสตวา เหตุ.]
นิ-วิส	อ	นิวิส	ตั้งลง, มุ่งหมาย?; เข้าไปอยู่ [สัต. นิเวสเย เหตุ. ย อาคม ต. นิวิฐฐุ] ยุ นิเวสน์
นิ-กม	อ	นิกขม	ออกไป [อันต. นิกขมนโต ต. นิกขนโต ตู. นิกขมม] ณ เนกขมมံ ยุ นิกขมนั
ป-กม	อ	ปกกม	หลีกไป, เดินออก; ก้าวไปข้างหน้า, ตะเกียกตะกาย [อ็ช. ปกกมิ ปกคามิ อันต. ปกกมนโต ต. ปกกนโต] ยุ ปกกมนั
ปรึ-กม	อ	ปรกกม	ก้าวไปข้างหน้า, บากบั่น, มุ่งมั่น, พากเพียร, ก้าวหน้า; ตั้รณ, ตะเกียกตะกาย [ตู. ปรกกมม] อ ปรกกโม ยุ ปรกกมนั
อภิ-กม	อ	อภิกกม	ก้าวไปข้างหน้า, ล่วงไป; เพิ่มขึ้น
วิ-อุป-กม			หลีกออก [ต. วูปกฐฐุ]
นั่ง นอน			
นิ-สท	อ	นิสิท	นั่ง [ต. นิสินโน ตู. นิสชช] ณจุ นิสทโก ณย นิสชชา ยุ นิสทินั
สั-นิ-สท	อ	สนนีสิท	นั่งสงบ ไม่คึกคะนอง [ต. สนนินโน]
อุป-นิ-สท	อ	อุปนิสิท	นั่งใกล้ [ต. อุปนินโน]
อาส	อ	อาส อจณ	นั่ง, พัก, อยู่; เข้าไป; หวัง [วัต. อจณาเปติ อจณาปยติ เหตุ. อาณ. อาสีโน] ยุ อาสนั
อุป-อาส	อ	อุปาส	นั่งใกล้ ณจุ อุปาสโก
ปริ-ย-อุป-อาส	อ	ปยิรุปาส	นั่งใกล้
ลี	อ	เส สย	นอน [ตู. สยิตวา อาณ. สยาโน] ณิ มณจสายี สมปวิรัตตสายี อ อนุสโย ยุ สยณั เสนั
นิ-ลี	อ		อาศัย [ต. นิสสิโต อาศัยแล้ว (ซึ่ง) ตู. นิสสาย] อ นิสสโย #อาสโย
อว-ลี	อ	อวสสย	อาศัย, เนื่องจากอยู่ อ อวสสโย
นิ-ปท	ย	นิปชช	นอน, หมอบ [ต. นิปนโน] ณย นิปชชา
หลับ ตื่น			
สุป	อ	สุป	หลับ [ต. สุตโต] ยุ สุปินั สุปนั
นิ-ทา	ย	นิททาย	หลับ ตู นิททายิตา ยุ นิททายณั อ นิททา
นิททา ศัพท์	อายุ	นิททาย	หลับ, ประพฤติหลับ (บาลีไวยากรณ์)

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ป-พฐ	ย	ปพฺพถม	ต้น [ต. ปพฺพทุโร] ตุ ปโพธธา <i>เหตุ</i> .
ชาคร	โอ	ชาคโร	ต้น อ ชาคโร
ชคค	อ	ชคค	ต้น
วิชิ	อ ย	วิช เวช วิชช	สลด, ส้วงเวช; กลัว; ห้วนไหว ณ #ส่วโค รมมส์เวโค

ดิม กิน

ปา	อ	ปา ปิว	ดิม; รักษา; บริโภค; ให้เต็ม; ถึง [วัต. ปาเยติ <i>เหตุ</i> . ต. ปีโต ตุ . ปีตวา; ปาเยตวา <i>เหตุ</i> . ตู. ปาตุํ ปิวิตุํ] ณิ มชฺชปายิ ธนปายิ ณฺจ ปายโก ชีรบโก อ ปาทโป กจจโป ณฺย เปยฺยํ ณ โคโป ติ ปีติ ปติ ยุ ปานํ
ปา	ส	ปิวาส (<i>เทวภาวะ</i>)	ปรารถนาจะดิม, อยากดิม, ระบายน้ำ (<i>ปา>ปาปา>ปิปา>ปิวา</i>) [ต. ปีปาสีโต] อ ปีปาสา
ภุช	อ	ภุช	(คน) กิน, บริโภค [ภวิส. โภกฺขติ อนิย . โภชนิโย ต. ภุตโต ตุ . ภุตวา] ณิ โภคี กามโภคี ณฺจ คามโภชโก ณฺย โภคโค ณ โภโค ปาฐิโภโค ติ ภุตติ ยุ โภชนํ ภุชชนํ
ภุช	ข	พฺภุช (<i>เทวภาวะ</i>)	ปรารถนาจะกิน, อยากกิน, หิว (<i>ภุช>ภุช>ภุช>พฺภุช>พฺภุช</i> (แปลงเพราะ ข ปัจ.))
ฆส	ณ	ชិฆจฺจ (<i>เทวภาวะ</i>)	ปรารถนาจะกิน, อยากกิน, หิว (<i>ฆส>ฆฆส>ชิฆส>ณิฆส>ชิฆส>ชิฆจ</i> (แปลงเพราะ ณ ปัจ.)) อ ชิฆจฺจา
ฆส	อ	ฆส	กิน, บริโภค ณ ฆาสํ
ภกฺข	เอ	ภกฺเข	กิน อ ภกฺขา
อส	อ	อส	กิน ณ อาโส ปาตราโส สายมาโส
อท	อ	อท	กิน; รักษา [ต. อนนํ - ของกิน ข้าว ฯลฯ] ณ วิฆาสาโท (<i>วิฆาส-</i>)
ปริ-ภุช	อ	ปริภุช	บริโภค; กิน, ใช้น้อย [ต. ปริภุตโต]
ปริ-หฺร	อ	ปริหฺร	บริโภค-ใช้น้อย เป็นประจำ, บริหาร, รักษา, หลีกเลี้ยง ณ ปริหาโร
ทํส ทํส	อ	ทํส ทํส	กัด [ต. ทฏฺฐุ ทฏฺฐุ]
ขาท	อ	ขาท	(คน, สัตว์) กิน, เคี้ยวกิน, กัดกิน [อนิย . ขาถนึโย] ณฺย ขชฺชํ
เข	อ	ขาย	กิน, เคี้ยวกิน, กัดกิน; เป็นอยู่, ปรากฏ
อธิ-โอ-หฺร	อ	อชฺโณหฺร	กลืน
คล	อ	คล	กิน, กลืนกิน; หล่น; เคลื่อน
คิล	อ	คิล	กิน, กลืนกิน

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ลห	อ	ลห	แลบลิ้น, เลี้ย
นิ-ลห	เณ?	นิลลาเห	เลี้ย, แลบลิ้น (ชีวหฺ นิลลาเหตฺวา)
ลิห	อ	ลิห เลห	เลี้ย; สบายใจ, เพลินใจ [วัต. #นิลเลหติ อฺข. #ปฺลิหิ อนฺนฺย. เลหฺนฺย] ณฺย เลยฺยํ ฌ เลหฺ หตฺถ/ปตฺต/โฏฐฺฐฺนฺนฺลเลหฺโก

หิว อิม

ฉา	อ	ฉา ฉ	หิว, หิวข้าว, หิวน้ำ [ต. ฉาโต]
ติส	อ	ติส	อิม, เอ็บอิม, ยินตี [ต. ติตฺโต]
ติป	ย	ติปฺป	อิม, เอ็บอิม [ต. ติตฺโต] ติ ติตฺติ
ตปฺป	อ เณ ณฺย	ตปฺป ตปฺเป-ปย	อิม, เอ็บอิม, พอใจ; แสดง
ตป	อ ย เณ ณฺย	ตป ตปฺป ตปฺเป-ปย	อิม, เอ็บอิม; ร้อน, เร่าร้อน, เผา [วัต. #สนตปฺปติ ต. ตตฺโต] ณฺ อาตปปี อ อาตโป ณ อาตาโป อาตปโป

ทำ สร้าง

กร	โอ	กโร	ทำ [วัต. กุพฺพติ กุรุติ กุรุเต; กรียติ กรียติ กรียเต กรียเต กรียยติ กรียยติ กรียยเต กรียยเต <i>กัม</i> . ปญฺ . กรสฺสุ สฺต . กเร กเรถ การเย กุพฺพเพถ กุรุพฺพเพถ หฺย . อกา ออกมห อฺข . กริ อกริ อกาสิ อกฺสู ออกถล อกาสิ ภวิส . กาทฺติ กาทฺติ กาทฺหามิ กาล . อกริสฺส อนฺนฺย . กรณฺนฺย ตฺฟ . กา-กตฺตพฺโพ อันต . กโรนฺโต กรํ มาน . กุรุมาโน อาน . กราโน ต. กโต #อกโต (<i>น-</i>); กโรโต <i>เหตุกัม</i> . ฐ . กตฺวา ตุ . กาทฺตุ กตฺตุ กวิ อนตฺโก ภาติโก ณฺ พรหมจารี ปุณฺณการี ปมตฺตจารี มาลาการี สาทจฺจการี ณฺว การโก การิกา อนตฺถการโก ซาลการิกา วตฺตปฺปฏฺวิตฺตการโก การาบโก ตุ กตฺตา ข ทุกฺกโร อีสกฺกโร ณฺย การโย อ หิตกฺกโร เวยฺยาวจฺจกรโร ที่ปงฺกโร ณ กาโร กมฺมกาโร กุมฺมกาโร มาลาการโร มณฺนิการโร สุวณฺณการโร อุสุการโร อุปการโร สงฺขาโร อภิสงฺขาโร ปริกฺขาโร ปุเรกฺขาโร ติ วิกฺติ ยุ กรณฺ การณฺ การาปนํ กรณฺ
กร	ยิร	กยิร	ทำ [วัต. กยิรติ สฺต . กยิรา <i>เอยฺย>อา</i> กยิราถ <i>เอถ>อาถ</i>]
วิ-อา-กร	โอ	พฺยากโร	ทำให้แจ้ง, พยากรณ์ [ต. พฺยากโต] ยุ วฺยากรณฺ
อาวิ-กร	โอ	อาวิกโร	ทำให้แจ้ง [ต. อาวิกตฺวา #สจฺฉิกตฺวา]
มาป	เณ ณฺย	มาเป-ปย	สร้าง, ก่อสร้าง, เนรมิต [วัต. #อติมาเปติ] (<i>เป็น เหตุ.ข้าง</i>)

ประพฤติ

จร	อ	จร	ประพฤติ [วัต. #อาจรติ ต. สุจฺฉินฺโน อาจฺฉินฺโน] ณฺย จริยา ฐมฺมจริยา อาจฺริโย
อธิ-อา-จร	อ	อชฺฌาจร	ประพฤติผิด, ล้วงเกิน, ละเมิด

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
อติ-กม	อ เอ	อติกกม-กเม	ก้าวล่วง, ล่วงละเมิด, ล่วงเกิน, เดินผ่าน [ต. อติกกนโต ตู. อติกกมม] อ อติกกโม #วติกกโม
จิร ศัพท์	อายุ	จिरาย	ประพตืซ้ำ, ซักซ้ำ
ฐม ศัพท์	อายุ	ฐมาย	ประพตื (ให้เป็น) เพียงดั่งควัน, ทำตนดั่งควัน
ปพพต ศัพท์	อายุ	ปพพตาย	ประพตื(ให้เป็น)เพียงดั่งภูเขา, ทำตนดั่งภูเขา
สมุทท ศัพท์	อายุ	สมุททาย	ประพตื(ให้เป็น)เพียงดั่งสมุทร, ทำตนดั่งทะเล
จิจจิกฎ ศัพท์	อายุ	จิจจิกฎาย	ประพตืเสียงดั่งจืดๆ, ทำเสียงจืดๆ
ปุตต ศัพท์	อีย	ปุตตย	ประพตื (ให้เป็น) เพียงดั่งบุตร, ทำตัวเหมือนลูก

พูด บอก กล่าว

อา-จิกข	อ	อาจิกข	บอก, กล่าว, แสดง
กถ	ณ ฌย	กเถ-ถย	กล่าว, แสดง, ชี้แจง, แต่ง [วัต. กถาเปติ เทต. (ไม่วุทธิ) อช. กเถสิ กเถสุ กถย กถยีสุ] อ กถา อตถกถา อฏฐกถา ยุ กถนั
สท-กถ	ณ ฌย	สากจเ-ฉย (สท>สท; ถ>จถ)	เจรจา, สนทนากัน, สากัจฉา อ สากจฉา
อห พฐ	อ	พฐ	บอก, กล่าว [ปโรก. อาห อาหุ อหุ อช. อาหิสุ]
วจ	อ	วจ	บอก, กล่าว, แสดง [วัต. วุจติ วุจเร (=วุจจติ ใช้ในคาถา) #ปวุจเร กัม.] หिय. อวจ อโวจ อวจ อช. อโวจ อวจุตถ อโวจตุถ อโวจุมหา ภวิส. วกขติ มาน. วุจจมานโน กัม. ต. วุตโต] (ณิ ฆรสวาจิ ณวุ วาโจ ทู วตตทา ข ทพพโจ สุวโจ ณย วากย อติวากย วขช อ วโจ วจ วจิ วจี- เข้าสมาสแล้ว เอา อ เป็น ฮี ณ วาจา ยุ วจนั
วจ	ณ ฌย	วาเจ-จย	บอก, กล่าว, แสดง
วท	อ เอ	วท วเท วชช วชเช	บอก, กล่าว [ตัพ. วตตพโพ ตู. วตวา ตู. วตตุ] ณิ ธมมวาที นิคคยหาที มุสวาที ณ วิวาโท อนูปวาโท
ปฐ	อ	ปฐ	บอก, กล่าว, แสดง
ภาส	อ	ภาส	บอก, กล่าว, แสดง [อช. #อชณภาสี อธิ-อ-ภาส] ณิ สุภาสิตภาสี
ภณ	อ	ภณ	บอก, กล่าว, แสดง ณิ ธมมภานี ปยภานี พหุภานี
ภสส	ณ ฌย	ภสเส-สย	พูดคุย, บ่น, ต่ำ
ชป ชปป	อ	ชป ชปป	บอก, กล่าว, แสดง, กระซิบ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
อา-รฺจ	ณ ฌย	อาโรเจ-จย	บอก, กล่าว [อฺช. อาโรเจสิ อาโรเจสุ อาโรเจยิ อาโรเจยีสุ]
อติ-อา-วท	อ	อจจาวท	กล่าวล่วงเกิน, พูดล่อลวง, พูดเกี้ยว, พูดยั่วยวน, ร้องเรียก
ทีป	ณ ฌย	ทีเป-ปย	ประกาศ, แสดง (ยุ ทีปนา ทีปน์ การแสดง คำชี้แจง)
ชา	ย	ชาย	กล่าว, ประกาศ, แสดง, ชี้แจง ยุ อพภกฺขานํ
อา-ชา	อ	อกฺชา	กล่าว, บอก, แสดง, ชี้แจง [วัต. อกฺชายติ กัม.] ตฺ อกฺชาตา
ปติ-ชา	อ	ปจฺจกฺชา	บอกคืบ [ตฺ. ปจฺจกฺชาย]
ป-กาสุ	อ เอ	ปกาส ปกาเส	ประกาศ, ปราบกฎ, แจ่มแจ้ง
โอ-วท	อ	โอวท	โอวาท ณ โอวาโท
สาสุ	อ	สาส	สอน, อบรม ณย สิสฺโส ติ อนุสฺสิฏฺฐิ ยุ สาสนํ
อนุ-สาสุ	อ	อนุสาส	ตามสอน, พร่ำสอน [ต. อนุสฺสิฏฺฐิ] ณฺ อนุสาสโก ยุ อนุสาสนํ
วิ-อา-ทร	อ	พฺยาทร	พูด, เล่า
ลป	อ	ลป	พูด ณ ลาโป
วิ-ลป	อ	วิลป	พูดคร่ำครวญ
อา-ลป	อ	อาลป	ร้องเรียก ยุ อาลปน์
ป-ลป	อ	ปลป	พูดเพ้อเจ้อ
สํ-ลป	อ	สลลป	พูดเจรจาโต้ตอบกัน ณ สลลาโป
อป-ลป	อ	อปลป	พูดผิด
อนุ-ลป	อ	อนุลป	พูดมาก พูดเพ้อเจ้อ
อุ-ลป	อ	อุลลป	พูดโอ้อวด
จฺท	ณ ฌย	โจเท-ทย	โจทย์, ทักท้วง, ตักเตือน
มนต	ณ ฌย	มนเต-ตย	ปรึกษา, พูดอย่างลับๆ [อฺช. มนเตสิ มนเตสุ มนตยิ มนตยีสุ]
สํ-อุ-อา-ท-จร	อ	สมฺทาจร	ประพาดด้วยดี, กล่าว, ร้องเรียก
สร	อ	สร	ออกเสียง
ขุส	อ ณ ฌย	ขุส ไซส ไซเส-สย	ออกเสียง, ป่าวร้อง, สรรเสริญ [ต. ขุสฺสฺฐิ #สงฺขุสฺสฺฐิ] ณ ไซส นิคฺไซส ปติไซส ยุ ไซสนํ ไซสนา
นท	อ ณ ฌย	นท นาเท-ทย	บันลือเสียง
คชช	อ ณ ฌย	คชช คชเช-ชย	ร้องคำราม, ออกเสียง

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
เรียก เชิญ นิมนต์			
ป-กฐ	อ	ปกโกส	เรียกมา [วัต. ปกโกสิตวา; ปกโกสาเปตวา เหตุ.]
นิ-มนต	ณ ฌย	นิมนเต-ตย	เรียกมา, นิมนต์
อา-มนต	ณ ฌย	आमเนเต-ตย	เรียกมา
อธิ-อิส	อ	อชฌเมส	เชื้อเชิญ, อารารณา
อา-ราร	อ ย	อาราร อารชฌ	เชื้อเชิญ, อารารณา; ยินดี
ลา อ้ำลา			
อา-ปุจฉ	อ	อาปุจฉ	ถามโดยเอื้อเฟื้อ; ถามหา; บอกลา, อ้ำลา; ขออนุญาต [ต. อาปุจฉา] อ อาปุจฉา
อป-โลก	ณ ฌย	อปโลก-กย	มองดู; บอกลา, อ้ำลา; ขออนุญาต; ประกาศให้ทราบ [ต. อปโลกิโต]
ชม ยกย่อง ต่ำ ชม			
โถม	ณ ฌย	โถม-มย	ชมเชย, ยกย่อง, สรรเสริญ
ดู	อ นา	ถว ฏนา	ชมเชย, ยกย่อง, สรรเสริญ อ สนถโว ติ ฤติ
ป-สัส	อ	ปสัส	ชมเชย, ยกย่อง, สรรเสริญ [ต. ปสตุโถ] อ ปสัส
วณณ	ณ ฌย	วณณ-ณย	สรรเสริญ; ขยาย, ขยายความ, พรรณนา; ทำสีขาเป็นต้น; พยายาม; แสดง [วัต. #สัณณณติ] อ วณณ อวณณ ยุ สัณณนา
อา-กฐ	อ	อกโกส	ต่ำ [อัส. อกโกจฉิ]
ปริ-ภาส	อ	ปริภาส	ต่ำ
ขุ้ส	ณ ฌย	ขุ้เส-สย	ต่ำ, บริภาษ
สป	อ ย	สป สปย สปป	ต่ำ, สบถ, สาปแช่ง ณ สาโป
ตชช	อ ฌย	ตชช ตชช-ชย	ต่ำ, ชู, ชมชู, คุกคาม [วัต. #สนตชชติ]
นิ-คห	อ ฌหา	นิกคห นิกคณหา	ชู, ชมชู, ลงโทษ [ต. นิกคยห] ยุ นิกคหณ
นินท	อ	นินท	ติเตียน, นินทา อ นินทา
ครท	อ ฌย	ครท ครท-ทย	ติเตียน, นินทา, เกลียด, ชัง ณ ย คารยโท
โกรธ รัก ชอบ เกลียด รังเกียจ อาย			
กฐ	ย	กฐณ	โกรธ, เคือง [ต. กฐโธ] ณ โกโธ ยุ โกรโธ ออกุโธโน
รจ	ย ฌย	รจจ โรเจ-จย	ชอบ, ยินดี [ต. รจจิโต] ณ ฌมมรจจิ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ปีย	อ	ปีย	รัก อ ปิโย
กุกกัจจ คัพท์	อาย	กุกกัจจาย	เกลียด, รังเกียจ, ประพดติรังเกียจ
คูป	ฉ	ชิตุฉฉ (เทวภาวะ)	เกลียด, รังเกียจ (คูป>คูป>คูป>คูป>ชิตูป>ชิตูป>ชิตูป (แปลงเพราะ ฉ ปัจ.))
ลชชี	อ	ลชช	อาย, ละอาย อ ลชชา
หฺเร	อ	หฺรย (เอ>อาย)	อาย, ละอาย [มาน. หฺรยมาโน]

ร้อง ร้องไห้ หัวเราะ ร่าเริง ยินดี

รฺ	อ	รฺ ไร	ร้อง [วัต. #วิรวติ] ณ รโว
รฺท	อ	รฺท ไรท	ร้องไห้, หลั่งน้ำตา [ต. รฺนโน; รฺณณํ การ~ อ ช. #ปโรท]
เทว	อ	เทว	ร้องไห้, คร่ำครวญ; เล่น [วัต. #ปริเทวติ]
กท กนท	อ ฉณ ฉนย	กนท กนทเท-ทย	ร้องไห้, คร่ำครวญ; ร้องเรียก; วุ่นวาย [วัต. #ปกกนทติ]
เค	อ	คาย	ออกเสียง, ขับกล่อม, ร้องเพลง [ต. คีโต]
สํ-เค	อ	สงคาย	ชำระ, สะสาง; รวบรวม, จัดสรร, ร้อยกรอง; ซักซ้อม; สวดพร้อมกัน [วัต. สงคายติ ต. สงคีโต] ติ สงคีติ สํ-เค ยุ สงคายนานา เอ>อาย
หส	อ	หส	หัวเราะ, ร่าเริง [ต. หฺสโร # ปหฺสโร] ณ รฺ สมปหฺสโก ณ หาส # ปริหาโส
ชคฺช	อ	ชคฺช	หัวเราะ, ร่าเริง
รม	อ	รม	ยินดี [อนิย. รมณิโย ต. รโต [ตฺ. #อภิมม] ก วิ กุณฺชโร (กุณฺช-) อ มโนรม ณ อาราโม ติ รติ ยุ อารมมณํ
มฺท	อ	โมท	ยินดี ยุ โมทนา โมทณํ ต ท. ตา มุทิตา
ป-มฺท	อ	ปโมท	ยินดี อ ปมุโท ณ ปโมโท ยุ ปโมทนา # อนุโมทนา ต ท. ณ ย ปามุชฺชํ ปาโมชฺชํ
นนท	อ	นนท	ยินดี, อิ่มใจ [วัต. #อภินนทติ] อ อานนโท อิ นนทิ ยุ นนทณํ
ตฺส	ย	ตฺสส	ยินดี, เอิบอิ่ม [ต. ตฺสโร] ณ สนโตโส ติ สนตฺสฺสิ
สาท	อ	สาท	ยินดี, สบายใจ, เพลินใจ [วัต. #อสสาทติ] ณ สาโท อสสาทิ ณ ุ สาทุ ห วาน อ รฺอยไฟเราะ

ปรารถนา, อยาก, ต้องการ

ฉนท	ฉณ ฉนย	ฉนท ฉนทย	ปรารถนา, อยาก, ต้องการ, พอใจ
กมฺ	อ ฉณ ฉนย	กาม กามเม-มย	ปรารถนา, อยาก, ต้องการ ณ รมมกามํ หิตกามํ ติ นิกนติ
ปตฺถ	ฉณ ฉนย	ปตฺถ-ถย	ปรารถนา, อยาก, ต้องการ, ขอ, มุ่งหวัง [มาน. ปตฺถยมาโน อ าน. ปตฺถยานอ] ยุ ปตฺถนา

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
อิส อิจฉ	อ	อิจฉ	ปรารถนา, อยาก, ต้องการ [ปัญญา. #อดีตจฉล ปรารถนาล่วง, โปรด(สัตว์)ข้างหน้า ต. อิกฺฐุ] ฌย อิจฉา อ อปปัจจโน
อาสาส	อ	อาสาส อาสิส อาสิส	หวัง, ปรารถนา
อาสิสิ	อ	อาสิส	หวัง, ปรารถนา
ปฏฺิ-อาสิสิ	อ	ปจฺจาสีส	หวังเฉพาะ, ปรารถนาเฉพาะ
กขิ กงฺข	อ	กงฺข	หวัง, ปรารถนา, สงสัย, ... ฌย ปาฏิกงฺโข ^{C1}
ป-วร	ณ ฌย	ปวาเร-รย	ปรารถนา, อยากได้; ปวารณา กัด. เหตุกัด.
ปีห	ณ ฌย	ปีเห-หย	ปรารถนา; กระหิ้ม? (ครีมีใจ, ภูมิใจ, อัมใจ)
ลฺภ	ย	ลฺภุภ	โลภ, ละโมบ, มักรมาก, อยาก [วัต. #โอลฺภุภติ] ฌ โลโภ
รณฺช รณฺช	อ ย	รช รณฺช รชช	กำหนด, ย้อม [ต. รตฺโต #วิรัตฺโต เบื่อหน่าย คลายกำหนด] ฌ ราโค รงฺโค #วิราโค ^{C2*}
สํ-อา-รณฺช	ย	สารชช	กำหนดนัก, ย้อม [ต. สารตฺโต]
นิ-วิท	อ	นิพฺพินฺท	เบื่อหน่าย [ต. นิพฺพินฺโน นิพฺพิณฺโณ]

คิด รู้ ระลึก นึก จำ พิจารณา สงสัย

จินต	ณ ฌย	จินเต-ตย	คิด, รู้, นึก [อช. จินเตสิ จินเตสุ จินตยิ จินตยีสฺ] ฌ จินตณํ
ตกฺก	ณ ฌย	ตกฺเก-กย	ตริก ฌ ฌมฺมตกฺโก
สร	อ	สร	ระลึก, นึก; แล่นไป [อนีย. สรณฺนิโย ต. สโต] ตุ สริตา; สาเรตา เหตุ. ฌ วิปปฏิสาโร ติ สติ ฌ สรณํ
ธา ธร	อ ณ ฌย	ธร ธาเร-รย ทธา (เทวภาวะ)	ทรงไว้, ทรงจำ; รองรับ (ตุ ธาตุ ธาตา ฌย มารเธยํ อ วิชชาธโร วินยธโร ฌมธโร กาสาธโร ติปิกฺกธโร ชฺติณธโร ปสฺกุลธโร อิทธิมยปตฺตจิวฺรธโร อุตฺตมรฺฐปฺรธา (อิตฺถิ) อิ อฺุทธิ (อฺุทก-) ฌ สโมธานํ (สํ-โอ-) ธรณํ
ฌ	อ	ฌ ฌาย (เอ>อาย)	เพ่ง, เพ่งด้วยใจ, พิจารณา, คิด; เผา, ไหม้ เรา้ร้อน, สว่าง [ตฺ. ฌายิตฺวา] อ อภิขฺฌา ฌ ฌานํ
อฺุ-ฌ	อ	อฺุชฺฌาย (เอ>อาย)	เพ่งโทษ, ยกโทษ(ของผู้อื่น)ขึ้นพูด, ตีเตียน, โพนทนา
วิ-ฌ	อ	วิชฺฌาย (เอ>อาย)	(ไฟ) ดับ
ญา	นา	ชานา	รู้ [สํ. ชณฺญา ภวิส. ชานิสฺสติ ญฺุสฺสติ อํนต. ชานํ ตํพ. ญาตพฺโพ ชานิตพฺโพ ต. ญาโต ตฺ. ญฺุตฺวา ชานิตฺวา ชานีย ชายิตฺวา (นา>ย) ตเว. ญาตเว ตฺ. ญาตุํ ชานิตฺุํ ฌญฺุ ชานนโก ฌสชชชานนโก ตฺุ ญาตา ฐ ฌมฺมณฺญ มตฺตณฺญ สพฺพณฺญ วรณฺญ วทณฺญ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
			กตณฺณ รตตณฺณ ณฺย เณฺยโย ยุ ญฺณณฺ #อนณฺณณฺ พุชชานํ ตยฺย ญาตยฺย
วิ-ญา	นา	วิชานา	รู้แจ้ง, รู้วิเศษ [ตฺ. วิชานิตฺวา] รู วิณฺณ ณฺย วิณฺณเณฺยโย #สุวิณฺณเณฺยโย อ สณฺญา ติ วิณฺณตฺติ ยุ วิณฺณณฺ วิณฺญาปนํ วิชานนํ
สํ-ญา	นา	สณฺชานา	รู้พร้อม, รู้จัก, จำได้ [ตฺ. สณฺชานิตฺวา] อ สณฺญา ยุ สณฺญาณฺ สณฺชานนํ
ป-ญา	นา	ปณฺญา <i>(นา>ย)</i>	รู้, ปราบกฎ [วัต. ปณฺญาตฺติ ปณฺญาตฺติ อ ช. ปณฺญาตฺติ ต. ปณฺญาโต] อ ปณฺญา ยุ ปชานนํ ^{C1}
อนฺ-ญา	นา	อนฺชานา	อนฺญาต [ต. อนฺญาตฺโต]
อา-ญา	อ	อนฺญา	รู้, รู้ทั่วถึง, บรรลุ, ตรัสรู้ [วัต. อาณาเปติ <i>เหตุ. 'ให้รู้ทั่ว' สั่ง, บังคับ</i> อ ช. อนฺญาตฺติ ต. อาณตฺโต ตฺ. อนฺญาตฺติ] อ ญาตา อนฺญาตา อ อนฺญา
มน	ย	มณฺญ	รู้, เข้าใจ, สำคัญ, คิด
อติ-มน	ย	อติมณฺญ	ดูถูก, ดูหมิ่น
มน	โอ	มโน	รู้, รู้จัก, บรรลุ, ตรัสรู้ ติ มติ สารมติ
สํ-มน	โอ	สมมโน?	รู้พร้อม ... [ต. สมมโต] ติ สมมติ
วิท	อ	วิท	รู้, รู้แจ้ง [วัต. #ปฏิ(นิ)เวเทติ <i>เหตุ. 'ให้รู้'=บอก</i> ตฺพ. เวทิตฺพโพ] ณฺ กตเวทํ รู โลกวิทฺว สพฺพวิทฺว ณฺย วิชชา #อวิชชา ยุ เวทนา
พุธ	ย	พุชฌ	รู้, ตรัสรู้, ตื่น [ต. พุทฺโธ อาน. #อภิสมพุทฺธาโน] อ พุชฌิตา ข พุชฌนฺโพธ อิ โพธิ ติ พุทฺธิ ยุ พุชฌนํ
มุณ	นา	มุณา	รู้, ตรัสรู้; นิ่งอยู่ อ โมนํ อิ มุณี
อุป-ธรร	ณณ ณย	อุปธรร-ธรร	ใคร่ครวญ, พิจารณา
อา-วช	อ ณณ ณย	อาวชช อาวชช-ชย	ใคร่ครวญ, พิจารณา
มาน	ส	วิ-วิมฺส <i>(เทวภาว)</i>	ไตร่ตรอง, ทดลอง, พิจารณา, ไต่สวน <i>(มาน>มาน>มามา>มีมาน>วิมาน>วิมฺ (แปลงเพราะ ส ปัจ.))</i>
นิ-สม	ณณ ณย	นิสฺสาม-มย	ใคร่ครวญ, พิจารณา, แลดู, ฟัง [ตฺ. นิสฺสม]
สํ-อส	อ	สมมส <i>(สํ>สมมา>สมม)</i>	พิจารณาด้วยดี, พิจารณาโดยชอบ
ปฏฺ-สํ-ชา	ย		พิจารณา [ตฺ. ปฏฺสํชา ปฏฺสงฺชา ปฏฺสงฺชา]
อนฺ-วิท	อ		พิจารณา [ตฺ. อนฺวิท]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
อว-อิกข	อ	อเวกข	พิจารณา [ต. อเวกขิย]
สั-อว-อิกข	อ	สมเวกข	พิจารณา [ต. สมเวกขิย สมเวกขิยาน]
ปติ-วิ-อิกข	อ	ปจจเวกข	พิจารณา [ต. ปจจเวกขิย]
ปฏฺ-สั-จ-อิกข	อ	ปฏฺิสถจิกข	เห็นพร้อมเฉพาะ, พิจารณาเห็น
กขิ กงข	อ	กงข	สงสัย, หวัง, प्रारณना, ... นฺย ปาฏิกงโข ^{C2}
สกี	อ	สงก	สงสัย; กลัว, สะดุ้ง; ไป, ถึง, บรรลุ
สั-สึ	อ	สัสย	สงสัย
หลง ลิม			
มุห	ย	มุยห	หลง [ต. มุฬโห มุฬโห] ณ โมโห
มุส	ย	มุสส	ลิม [ต. มุฏโฐ วัต . #ปมุสสติ ต. #ปมุฏโฐ]
มท	ย	มชช	เมา, ประมาท, เลินเล่อ [ต. #ปมตโต ต. #ปมชช] นฺย มชช ณ ปมาโท
มุจจ	อ	มุจจ	หลง, เป็นลม, สลบ, แน่ใจ
ลูก	อ	ลูก โลก	หลง [วัต . #ปโลเกติ เหตุ. 'ให้หลง' แปลเป็น กัดตุ. ว่า หลอกล่อ]
ถาม ฟัง ได้ยิน เขียน			
ปุจจ	อ	ปุจจ	ถาม [ต. ปุฏโฐ] อ ปุจจา ยฺ ปุจจณั
ปณห	อ	ปณห	ถาม [วัต . #ปริปณหติ]
สุ	ณฺ ณา	สุณฺ สุณา	ฟัง, ได้ยิน [วัต . สุณาติ สุณฺม; สฺยติ สฺยติ <i>กัม</i> . สาวติ เหตุ. อัช . อสฺโสสิ อสฺโสสุ #อนฺสาเวสิ เหตุ.; อสฺโสสิตถ; อสฺโสสิ อสฺโสสิมหา ตวนฺตุ . สฺตวา ต. สฺโต; สาวิตฺ สาวาปีโต <i>เหตุกัม</i> . ต. สฺตวา ตุ . โสตุ] ณิ ฌมฺมสฺสาวี ณฺ สาวโก สาวิกา ตุ โสตา ติ สฺติ ยฺ สวณั ฌมฺมสฺสวณั
ปฏฺ-สุ	ณา	ปฏฺิสฺสุณา	ฟังตอบ, ตอบรับ, รับฟัง, รับคำ, รับรอง [วัต . ปจจสฺสุณาติ อัช . ปจจสฺโสสิ ต. ปฏฺิสฺสุโต ต. ปฏฺิสฺสุณิตฺวา]
สุ	ส	สุสุสุ	ปรารธนาจะฟัง, อยากฟัง
อว-ธา	อ	โอทท	ฟัง [วัต . (โสติ) โอททติ ต. โอทิต]
วิ-สท	อ	วิสท	รับคำ
ลิข	อ	ลิข	เขียน; ทำให้บาง (กลิ้ง, ขัด, ขูด)
คนนถ	ณฺ ณย	คนนถ-ถย	แต่ง, เรียบเรียง, ร้อยกรอง

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
รจ	ณ ฌย	รเจ-จย	ทำ, จัดแจง, แต่ง, เรียบเรียง, รจนา
คณ	ณ ฌย	คณ-ณย	นับ, คำนวณ
รูป	ย	รูป	ลบ, ลบออก, ไม่เห็น, ไม่ปรากฏ [ต. ลุตโต]
มา	อ ย นา โอ	มา มาย มินา มินโน	รัก, ทะนุถนอม; นับ, ชั่ง, เปรียบเทียบ [ต. นิमितต์] ตุ มาตา อ ปฏิมมา ปติมา ณ มตตา ยู มานํ ปมาณํ ปริมาณํ อุปมานํ

ดู เห็น

โอ-โลก	ณ ฌย	โอโลเก-กย	มองดู, เห็น
ทิส	อ	ทิสส	เห็น, ปรากฏ
ทิส	อ	ปสส	เห็น, ดู [วัต. ทิสสติ กัม. สัต. ทกฺเขมฺ อยฺยาม>เอมฺ ทิย. อทฺทส อทฺทสํ อชฺ. อทฺทสํสุ อทฺทสาม (อทฺทสมฺหา) ภาวิส. ทกฺขติ อนิย. ทสสนิโย ตัพ. ทฏฺฐพฺโพ ต. ทิฏฺฐุ; ตฺ. ทิสฺวา ทิสฺวาน ตฺ. ทฏฺฐุ] ณี ภยทสสี ปรวชฺชานุปสสี ข ทฺททโส สฺทฺททโส สฺทฺทโส ติ ทิฏฺฐิ ยฺ ทสสนํ อาวี ภยทสสาวี สพฺพทสสาวี
อิภข	อ	อิภข	เห็น, ดู, ฟัง, พิจารณา อ #อุเปกฺขา
อนฺตร-ธา	อ ย	อนฺตรธาย	ไม่เห็น, ไม่ปรากฏ, อันตรธานไป [ต. อนฺตรหิโต]
มิล	อ ฌ ฌย	มิล มิเล-ลย	หลับตา [วัต. #นิมิลติ]
อุ-มิล	อ	อุมิล	เปิดตา, ลืมตา
มิต	อ	มิต	หลับตา [วัต. #นิเมสติ นิมมสติ]
อุ-มิต	อ	อุมิต	เปิดตา, ลืมตา
ป-สุ	อ	ปสว	ประสบ, พบ, เห็น

แสดง

ทิส	ณ ฌย	เทเส-สย	แสดง (นามธรรม), กล่าว, สวด [ภาวิส. เทเสสสติ] ณฺวฺ เทสโก ฌมฺมเทสโก ภาตฺตฺเทสโก มคฺคฺทฺเทสโก ยฺ เทสฺนา ฌมฺมเทสฺนา
ทิส	ณ ฌย	ทสฺเส-สย	แสดง (รูปธรรม) [อชฺ. ทสฺเสสิ ทสฺเสสุ ทสฺสยิ ทสฺสยีสฺสุ ต. ทสฺสีโต กัม.]
อุ-ทิส	อ ฌ ฌย	อุทฺทิส อุทฺทเทเส-สย	แสดงขึ้น [ปัญ. อุทฺทิสฺตุ ตฺ. อุทฺทิสฺติวา อุทฺทิสฺย; อุทฺทิสฺส 'เงาะจง' ใช้เป็นกริยาวิเสสนะ]
นิ-ทิส	อ ย	นิทฺทิส นิทฺทิส	ชี้แจง, แสดง, อธิบาย; อ้าง, อ้างถึง [ต. นิทฺทิสฺฐุ นิทฺทิสฺโต] ยฺ นิทฺทิสฺนํ
อป-ทิส	อ ย	อปทิส อปทิสฺส	แสดงอ้าง, อ้าง, กล่าวอ้าง, ชี้แจง [ตฺ. อปทิสฺติวา] อ อปทิสฺ โณ อปทิสฺ ยฺ อปทิสฺนํ

ปรากฏ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
วิ-สุ	อ	วิสสว	ปรากฏ, มีชื่อเสียง [ต. วิสสุโต]
ปาตุ-ภู	อ	ปาตุภว	ปรากฏ, มีปรากฏ, ปรากฏชัด [อช. ปาตุภวิ]
ปาตุ-รุ-หุ	อ	ปาตุรโห	ปรากฏ, มีปรากฏ, ปรากฏชัด [อช. ปาตุรโหสิ]
ป-ญา	นา	ปณฺญา (นา>ย)	รู้, ปรากฏ [วัต. ปณฺญายติ ปณฺญาติ อช. ปณฺญาติ ต. ปณฺญาโต] อ ปณฺญา ยฺ ปชานนํ ^{c2}

ศึกษา เรียน

ทม	ณ ฌย	ทเม-มย	ทรมาน, ฝึก [ต. ทนฺโต] ญฺ หตฺถิมโก กุลทมโก ฌย ทมโม อ ทโม
สิกข	อ	สิกข	ศึกษา อ สิกขา ยฺ สิกขนํ
อธิ-อิ	อ	อชฌาย	ศึกษา, เล่าเรียน, อ่าน, สาสยาย [วัต. อธิเต ไม่พบใน ไตร.]
อธิ-อิ	อ	อธฺย อธฺย อธฺย (อิ>ย)	ศึกษา, เล่าเรียน, อ่าน, สาสยาย [วัต. อธฺยติ อธฺยามิ อณฺต. อธฺยโนโต มาน. อธฺยมาโน ตฺ. อธฺยิตวา]
คห	ณฺหา	คณฺหา	เรียน, เล่าเรียน [ตฺ. #อฺคคณฺหิตวา] ยฺ #อฺคคณฺหํ อฺคคณฺหนํ
สํ-ณ	อ	สชฌาย (เอ>อาย)	สวด, สาสยาย, ท่อง อ สชฌาโย
ปริ-ยต			เล่าเรียน [ต. ปริยตฺโต] ตฺ ปริยตฺติ
ปริ-ย-อาป	อฺณา	ปริยาปฺณา	เล่าเรียน ยฺ ปริยาปฺณนํ

แผ่ เปล่ง

ผร	อ	ผร	แผ่ไป
ตน	โอ	ตโน ตนุ	แผ่ไป, ขยาย
นิ-ฉร	อ	นิฉฺร	(เสียง, รัศมี) เปล่งออก, (สายฟ้า) แลบ, (ลิ้น) แลบออก อกฺมม.
นิ-ฉร	ณ ฌย	นิฉฺฉาเร-รย	เปล่ง (เสียง, รัศมี), แลบ (ลิ้น) สกฺมม.

ข้าม ผ่าน ขึ้น ลง ตก

ตฺร	อ	ตฺร	ข้าม, ผ่าน, กลิ้ง [ต. ตฺณฺโณ] อ เวสฺสนตโร
อฺ-ตฺร	อ	อฺตฺตฺร	ข้ามขึ้น, ข้าม, ขึ้น [ต. อฺตฺตฺณฺโณ]
โอ-ตฺร	อ	โอตฺร	ข้ามลง, ลง, โฉบลง [ต. โอตฺตฺณฺโณ] ยฺ โอตฺรณํ
รฺห	อ	รฺห	ขึ้น, งอก, ปรากฏ, เกิด [ต. รฺหฺโห] อ สิริรฺหฺโห ยฺ โรหณํ เทโวโรหฺโณ #อภิรฺหณํ
อา-รฺห	อ	อา-รฺห-โรห	ขึ้น, งอก [ต. อา-รฺหฺโห ตฺ. อา-รฺหฺย วัต. #อภิรฺหฺติ]
อว-รฺห	อ	โอโรห	ลง, โน้มลง [วัต. #ปจฺจโรหฺติ ตฺ. โอ-รฺหฺย]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
คาหุ	อ	คาห	กวน, คน (ธาตุนี้ไม่มีการซ้อน ค)
อชิ-โอ-คาหุ	อ	อชฺโหมคาห	หยั่งลง, จมลง, โฉบลง, เข้าไป [ต. อชฺโหมคาหโห]
โอ-กม	อ	โอกกม	ก้าวลง, หยั่งลง [ต. โอกกมม]
ปต	อ	ปต	ตก, ล้ม, (ครรภ์) แท้ง [วัด. ปาเตติ เหตุ. ต. ปาติโต เหตุกัม. วัด. #ปปติ] ณิ ปาณาติปาตี
อุ-ปต	อ	อุปต	กระโดดขึ้น, บินขึ้น, เหาะขึ้น ยุ อุปตณิ
อภิ-อุ-คม	อ	อพภุคคม	บินขึ้น, เหาะขึ้น, (ชื่อเสียง) ฟุ้งขจรไป/โด่งดัง [เฉพาะ อัช . อพภุคคณณิ ต. อพภุคคโต]
อชิ-อุ-ปต	อ	อชฺฌุปต	ตกลง, โฉบลง [ต. อชฺฌุปตโต]
ภสฺส	อ	ภสฺส	พลัดตก, พลาด, เคลื่อน, หล่น, ล้ม, หัก; รุ่งเรือง, ส่องสว่าง [ต. ภสฺสโฐ]
ลหิ	อ เณ ฌย	ลงฆ ลงฆะ-ฆย	กระโดด, เหาะ, เเหิน, ลอยไป [วัด. #อุลลงฆติ]

ลอย จม

วห	ย	วุยห	ลอย, นำไป [ต. พาหิโต พาหโห] อ สุขาวโห (สุข-อา-) หิตาวโห ณ วาโห ยุ วหนั วาหนิ
ปลุ	อ	ปลว	ไป, ลอยไป (ในน้ำ)
ปลว	อ	ปลว	ไป, ลอยไป (ในน้ำ)
นิ-มุชช	อ	นิมุชช	จม, จมลง, ดำลง, ดำน้ำ [ต. นิมุคฺโค]
ลิต	อ	ลิต	ปล่อย; ดิด, ชุ่มชื้น; หลง; หุง, ต้ม, นึ่ง; จม [วัด. โอสาทะติ เหตุ. 'ให้จมลง' ต. สินโน 'ชุ่ม'] อ กุสิโต (กุจฉิต-ลิต ลบเหลือ อ)

นำไป นำมา นำออก (นี่ นำคน-สัตว์; หร นำสิ่งของ ...)

นิ นี	อ	เน นย	นำไป [วัด. นียติ กัม. ต. นีโต ตู. เนตวา] ณ ุ นายโก-ยิกา โลกนายโก ตุ เนตา ณ ย เนยโย เวเนยโย อ นโย วินโย ติ ภวเนตติ ยุ นยณิ
อา-นี	อ	อาเน	นำมา [ต. อานีโต]
อป-นี	อ	อปเน	นำออก
หร	อ	หร	นำไป [วัด. หราเปติ เหตุ. (ไม่/วุทธิ) ต. หโต-โฏ] ณ ย หารโย ยุ รโฆหรณิ
อภิ-หร	อ	อภิหร	นำไป [ต. อภิหโต-โฏ ตู. อภิหุจฺ]
อา-หร	อ	อาหร	นำมา [ต. อาหโต-โฏ] ณ อาหาโร
โอ-หร	อ	โอหร	นำลง ปลงผมหนวด [วัด. โอหาราเปติ เหตุ. (วุทธิ)]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเนียงอื่นๆ ฯลฯ
นิ-หฺร	อ	นิหฺร	นำออก, ขับไล่ (ใช้กับคนได้)
ป-อช	อ	ปาเช	ขับ, ต้อน, ไล่
อป-หฺร	อ	อปหฺร	นำไปทิ้ง, ฉวยเอาไป
หฺร	ส	ชฺคีส ชฺคีส (เทวภาวะ)	ปรารถนาจะนำไป, ยากนำไป (หฺร>หฺร>หฺร>ชฺหฺร>ชฺคฺ/ชฺคฺ)
วห วุห	อ	วห	นำไป, เจริญ, เพิ่มขึ้น [ต. วุฬโห]
อา-วห	อ	อาวห	นำมา
อา-ภม	อ		นำมา [ต. อาภโต-โฆ]

ทิ้ง สละ ละ เว้น

จิป	อ	จิป	ทิ้ง, ขว้าง, โยน; ไอ, จาม [วัต. จิปาเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ)] อ จิตตกเชโป ^{C1*}
ฉทช	ณ ฌย	ฉทเช-ทย	ทิ้ง, ขว้างทิ้ง [ต. ฉทชิตโต] ณ ภู กจรรจฉทชโก-ทิกา
ฉุภ	อ	ฉุภ	โยนทิ้ง, นำออก, ขับไล่ [ต. ฉุภโห ฉุภโห]
จช	อ	จช	สละ, บริจาค [ต. จตโต] ณ จาโค อติปริจาโค ยุ จชนั
วิ-สชช	อ	วิสชช	สละ, แบ่งปัน; แก่/ตอบ (คำถาม) [วัต. #นิสชชติ อุตสชชติ] ยุ วิสชชชนา
รห	อ ฌ ฌย	รห รห-ทย	สละ, ทิ้ง
ป-หา	ย	ปหฺย ปหฺย ปหาย	ละ, สละ, ทิ้ง, ปล่อย; เสื่อม, เลว [ต. ปหฺโน ตู. ปหาย #โอหาย] ติ ขานิ #ปฺรหฺนินิ
หา	อ	ชห ชหา (เทวภาวะ)	ละ, สละ, ปล่อย ; เสื่อม, เลว (หาหา>ชหา>ชหา) [ต. หิตวา ชหิตวา] อ สพพชโห
อุชฌ	อ	อุชฌ	สละ, ละ, ทิ้ง
วชช	อ ฌ ฌย	วชช วชเช-ชย	เว้น, สละ, แบ่งปัน [วัต. #ปฺริวชชติ] ณ ปพพชชช
สร	ณ ฌย	สเร-รย สาระ-รย	ตัดไป, ละ, ทิ้ง; ขยาย, พิสดาร
ป-สร	ณ ฌย	ปสาระ-รย	เหยียด (มือ, แขน)
นุท	อ	นุท	ตัดไป, ขว้าง, ทิ้ง, ขจัด, บรรเทา [วัต. #วินุทติ ปนุทติ อปนุทติ]

ส่งไป

เปส	ณ ฌย	เปเส-สย	ส่งไป [ต. เปสโต]
ปท	ณ ฌย	ปาเท-ทย	ส่งไป [ต. ปทิตโต ตัพ. ปาเทตพโห]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ป-หิ	ณฺ ณา	ปหิณ ปหิณา	ส่งไป [ต. ปหิโต]
อุ-ยุช	เอ	อุยโยเช	ส่งไป [ต. อุยโยชิต]
รวม รวบรวม			
สํ-หฺร	อ	สํ-หฺร	รวบรวม, ย่อ
สํ-คห	ณฺหา	สงคณฺหา	สงเคราะห์, รวบรวม อ สงคโห
จิ	นา	จินา	ก่อ, สัมสม อ #สนฺนิจโย อุจฺจโย ปริจโย
ขอ			
ภิกฺข	อ	ภิกฺข	ขอ ฐ ภิกฺขุ อ ภิกฺขา
ยาจ	อ	ยาจ	ขอ ณฺ ยาจโก
วร	ณฺ ณฺย	วาเร	ขอ, ต้องการ
ให้ ได้ ลัก			
ทา	อ	เท ททา (เทฺวภาวะ)	ให้ (ทา>ทาทา>ททา) [วัต. ทชฺชติ ทมฺมิ ทมฺม; ทียติ ทียยติ <i>กัม</i> . ลัต. ทชฺเชยฺย ทชฺชา ทชฺชํ ทชฺชํ หฺย . อททา อททฺ อัช . อททาสิ อททฺ ภวิส . ทสฺสติ มาน . ททฺมาน ตฺฟ . ทาทพฺโพ ต . ทินฺโน ทตฺโต ตุ . ทตฺวา] ณิ อทินฺนาทายี ณฺ ทายโก อนฺนทายโก-ยิกา (อา>อาย) ตุ ทาทา ณฺย เทยฺย อ อายฺโท พฺลโท ปุริฺนทฺโท ณ ทาโย ทานทาโย ทายํ ยุ ทานํ
ปฏฺิ-ทา	อ	ปฏฺิเท	ให้กลับ, ให้คืน
ปรี-วิส	อ	ปรีวิส	ให้/ถวาย/เลี้ยง อาหาร, อังคาส (คำเขมร)
นิ-ยต	ณฺ ณฺย	นฺิยยาเท-ทย (ต>ท)	มอบให้, แลกเปลี่ยน (คัมภีร์ฝ่ายศาสนาแปลง ต เป็น ท ส่วนคัมภีร์ฝ่ายโลกียะไม่แปลงเป็น ท)
ปฏฺิ-ปท	ณฺ ณฺย	ปฏฺิปาเท-ทย	มอบให้, จัดหาให้, จัดแจง, ให้สำเร็จ, บันดาล
โอ-นุท	ณฺ ณฺย	โอโณเช-ชย (น>ณ; ท>ช)	อุทิศ, ให้; ล้าง, ชำระ [วัต. โอโณชยาม อัช . โอโณเชสิ] ยุ โอโณชนํ
ลก	อ	ลก	ได้ [อัช . อลตฺถ (=อลภ) อลตฺถํ (=อลภ) ภวิส . ลจฺจติ ตฺฟ . ลทฺทพฺโพ ต . ลทฺโธ ตุ . ลทฺธา ลทฺธ ตุ . ลทฺฐํ] ข ทฺลลโก สฺลลโก ณฺย ลทฺโภ ณ ลาโภ ติ ลทฺธิ
ปฏฺิ-ลก	อ	ปฏฺิลก	ได้เฉพาะ, กลับได้
วิท	อํ	วิฺนท	ได้, ประสบ; พิจารณา; ยินดี
จฺร	ณฺ ณฺย	โจเร-รย	ลัก, ขโมย [อัช . โจเรสิ โจเรสุํ โจเรยิ โจเรยีสฺสุ] ตุ โจเรตา ณ โจโร

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
เถน	เณ ฌย	เถน-นย	ลัก, ขโมย
อว-ทร	อ	อวทร	ลัก, ขโมย ณ อวหาโร

จับ รับ ถือ

คห	ณหา	คณหา	ถือเอา, จับ, รับ [วัต. คณหาติ คณหติ; คยหติ <i>กัม</i> . อัช. อคณหิ คณหิ อคคหเสสิ คณหิสฺสุ; อคาหยิ <i>ณย เหตุ. ภาวิส.</i> คหเสสสติ ตุ. คเหตุวา; อคคเหตุวา/อคคณหิตวา (<i>น-</i>) ตุ. คเหตุํ] ณฺว คาหโก ณฺย คยหิ อ เคหํ วิคคโห ณ คาโห ปตตคคาโห รชชुकคาโห รสมิคคาโห องกุกคาโห ฆริ ยุ คหณิ คณหณิ
อุ-คห	ณหา	อุคคณหา	หยิบ, หยิบขึ้น, ยกขึ้น [ต. อุคคเหตุวา; อุคคหาเปตวา <i>เหตุ.</i>]
ป-คห	อ ณา	ปคคห ปคคณหา	ถือ, จับ, ประคอง, ยกย่อง, สนับสนุน, อุดหนุน [ต. ปคคยห] อ ปคคโห ยุ ปคคหณิ
ปฎิ-คห	ณหา	ปฎิคคณหา	รับเฉพาะ, รับประเคน
อา-ทา	ย	อาทีย	ถือเอา, ยึดถือ [ต. อาทาย อาทียิตวา อาทียิตวา #ปริยาทาย อาน. อนุปาทียาโน (<i>น-อุป-</i>) อ #อุปาทา
สํ-อา-ทา	ย	สมาทีย	ถือเอา, ยึดถือ [ต. สมาทาย สมาทียิตวา]
สํ-อา-ทา	ณเป <i>เหตุ.</i>	สมาทเป	ให้ถือเอา แปลให้เป็นกัตตุวาจก ในความหมายว่า ‘ชักชวน’ [ต. สมาทเปตวา ต. สมาทปิโต] ณฺว สมาทปโก
สํ-อา-ทย	เอ	สมาทเป (<i>ย>ป</i>)	ชักชวน [ต. สมาทปิโต] ณฺว สมาทปโก
อา-มส	อ	อามส	จับต้อง, ลูบคลำ [ต. อามฐฺโฐ]
ปรา-มส	อ	ปรามส	จับต้อง, ลูบคลำ, ยึดมั่น [ต. ปรามฐฺโฐ] ณ ปรามาส
ฉุป	อ	ฉุป	ถูกต้อง, สัมผัส [วัต. #อจฺฉุปติ]
ฝุส	อ	ฝุส ฝุสส	ถูกต้อง, สัมผัส [ต. ฝุสฺโฐ ตุ. ฝุสฺจํ] ณ ฝุสโส
हन	อ		จรด, ชน, กระทบ [ต. อาหจ # อุปหจจ ปฎิหณฺณ อุหจจ <i>ถอนขึ้น</i>]
สํ-ปฎิ-อิสฺ	อ	สมปฎิจจ	รับ, รับพร้อม
ลา	อ	ลา	ถือเอา ณฺว มหลลโก

อนุเคราะห์ ช่วยเหลือ

อนุ-คห	ณหา	อนุคคณหา	อนุเคราะห์, ช่วยเหลือ
อุป-ถภิ	อ	อุปถมฺภ อุปถมฺภ	ช่วยเหลือ, ทำให้มั่นคง, อุดหนุน, อุปถัมภ์, ค้ำจุน, สนับสนุน [ต. อุปถมฺภิตวา]

ใส่เข้า เก็บ ถอน เอาออก

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ป-ชิป	อ	ปกฺชิป	ใส่, ใส่เข้า [ต. ปกฺชิตโต]
นิ-ชิป	อ	นิกฺชิป	เก็บ [ต. นิกฺชิตโต]
อา-วห	อ	อพฺพห	ถอน; นำมา [ต. อพฺพยุห] ณ อวาโห อวาห (มงคล) #วิวาห (มงคล)
ปฏฺ-สม	ณ ฌย	ปฏฺิสสาม-มย	เก็บรักษา, ยึดครอง [ต. #สํสามตฺวา] ยุ ปฏฺิสสามนํ

ดิ่ง ลาก ฉุด ชัก ยก

นิ-กฑฒ	อ	นิกฺกฑฒ	ดิ่งออก, ลากออก
อา-กฑฒ	อ	อากฑฒ	ดิ่งออก, ลากออก, ฉุด, ชัก
อฉิ อณฉ	อ	อณฉ	ดิ่ง, ลาก, ฉุด, ชัก
อุ-ชิป	อ	อุกฺชิป	ยก, ยกขึ้น [ต. อุกฺชิตโต]
อา-รูป	ณ ฌย	อาโรเป-ปย	ยก, ยกขึ้น [ต. อาโรปีโต] ยุ อาโรปนํ
วิ-โอ-รูป	ณ ฌย	โวโรเป-ปย	ยกลง; ปลงลง [วัต. (ซีวิตา) โวโรเปติ <i>ปลงลงจากซีวิต =ฆ่า</i> ต. โวโรปีโต] ยุ โวโรปนํ
โอ-ตร	ณ ฌย <i>เหตุ</i>	โอตาเร-รย	ให้ข้ามลง (=ยกลง)

เหยียบ ทับ ตี ฆ่า ทำร้าย เบียดเบียน

อา-กม	อ	อกฺกม	เหยียบ, ย่ำ [ต. ออกฺกนโต]
มถ มตถ	อ	มถ มตถ มเถ	รบกวน, ทำให้วุ่นวาย, ย่ำยี
มทฺท	อ	มทฺท	เหยียบ, ย่ำ, ย่ำยี, ขย่ำ [ต. มตฺโต]
โอ-มทฺท	อ	โอมทฺท	เหยียบลง, ขยู่่มลง ...
ป-หฺร	อ	ปหฺร	ประหาร, ทับ, ตี (สิ่งมีชีวิต) [ต. ปหโต]
ปฺล	ณ ฌย	ปฺลตย โปเถ-ถย	ประหาร, ทับ, ตี [วัต. #นินฺโปเถติ]
กฺฎ	ณ ฌย	โกฎฺฎ-ฎย	ตอก, ต่ำ, ตี, ทับ, บู, เคาะ; ตัด, เกี้ยว, ปั่น [วัต. #อาโกฎฺฎติ]
โกฎฺฎ	อ ฌย	โกฎฺฎ โกฎฺฎ-ฎย	ตอก, ต่ำ, ตี, ทับ, บู, เคาะ; ตัด, เกี้ยว, ปั่น
หน	อ	หน	ฆ่า, เบียดเบียน, กำจัด [วัต. หนญฺติ <i>กัม</i> ; วจฺติ วจฺติ (<i>หน>วช</i>); วจฺติ <i>เหตุ</i> ; ฆาเตติ (<i>หน>ฆาต</i>); ฆาเตติ ฆาตยติ <i>เหตุ</i> . สํ . ฆาตย <i>เหตุ</i> . ต . หโต ตฺ . หนตฺวา วจิตฺวา ฆาเตตฺวา ตฺ . หนตฺ] ณิ ปาณฆาตี ปฺรูปฆาตี ณฺ ฆาตโก โคฆาตโก โจรฆาตโก หัสฆาตโก ตฺ หนตฺตา วจฺตฺตา รฺ วจฺ ณฺ วจฺ ณ วจฺ อนุฆาตโต ยุ อาฆาตนํ
ทุ	ณฺ ณา; นา	ทุโน ทุณา ทุนา	เบียดเบียน อ อุพฺทโว

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
हन	ย	หณญ	เปียดเบียน, กระทบกระทั่ง [วัต. หณญติ กัด.]
หิสิ	อ ฌ ฌย	หีส หีเส-สย	เปียดเบียน (ณฺห อหีสโก (น-))
ปีฬ	ณ ฌย	ปีฬ-ฬย	เปียดเบียน, บีบคั้น, ฆ่า
ฆฏ	ณ ฌย	ฆฏ-ฏย	เปียดเบียน, เปียดเสียด, รวมกัน
พาธ	อ	พาธ	ห้าม; ทำลาย, ฆ่า, เปียดเบียน อ อาพาธ
พุธิ พธ	ณ ฌย	พุนฺธ-ธย	เปียดเบียน ณ ปลิวโพโส (ปฺริ-)
เหฐ	อ	เหฐ	เปียดเบียน, บีบคั้น [วัต. #วิเหฐติ]
ตุท	อ	ตุท	แทง, เสียด; ชนะ, ครอบงำ, ทำอันตราย [วัต. #อภิตุทติ ต. #อภิตุทโน]
วิธ	ย	วิธม	แทง, เสียดแทง [ต. วิทฺธ ตู. วิธา]
ปฏฺวิธ	ย	ปฏฺวิธม	แทงตลอด [ต. ปฏฺวิทฺธ ตู. ปฏฺวิธา]
รุช	ย	รุชช	แทง, เสียดแทง; เป็นโรค, เจ็บป่วย ณ โรโค
ทุส	ย	ทุสส	ไม่ชอบใจ, ทำลาย, ประทุษร้าย [ต. ทุสฺสฺ] ณ โทโส ปโทโส
อป-ราร	ย	อปรชณ	ประทุษร้าย, ผิด

ฆ่า: ฆาเตติ ฆตติ (हन), หีสติ, มาเรติ ฆตตาย, ชีวิตา โวโรเปติ ปลงลงจากชีวิต, ปาณํ อติปาเตติ ยังชีวิตให้ตกสว่าง, ชีวิตกษยํ ปาเปติ/ปาปิโต ให้ถึงความสิ้นชีวิต

ตัด เจาะ ทำลาย แยก เลื่อม

ลู	นา	ลูนา ลูนา	ตัด, เกี่ยว [ต. ลูโน] ย ลวนํ โลณํ
กนฺต	อ	กนฺต	ตัด, ฆ่า, เชือด, ควัก; กรอด้าย, ปั่นด้าย
ผล ผฬ	ณ ฌย	ผล-ลย	ตัด, ฆ่า
เว	อ	เว วาย	กรอด้าย; ให้เหยี่ยวแห้งไป; สรรเสริญ; สำรวม ณ วาย วาย ตนตวาโย
กุส	อ	กุส	ตัด, ต่า ...
จฺ	นา	จฺนา	กำจัด, ทำลาย
จฺส	ณ ฌย	จฺส-สย	กำจัด, ทำลาย
ทุส	ณ ฌย	ทุส-สย	กำจัด, ทำลาย, ประทุษร้าย ณฺห กุสทุสโก กุฏฺทุสโก
ทล	อ ฌ ฌย	ทล ทาเล-ลย	ทำลาย, แยก [วัต. #ปทาเลติ]
ภิท	อ	ภินท	ทำลาย, ต่อย, ตัด สกมม. [ต. ภินโน] ตู เกตฺตา
ภิท	ย	ภิชช	แตก; ต่างกัน ออกมม. [ต. ภินโน วัต. #ภิชชติ] อ #ปฏฺสมภิทา ณ เกโท สิลเกโท

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ผล	อ	ผล	แตกสลาย; ทำลาย; สำเร็จ, เผล็ดผล
มุสล	อ	มุสล	บาน, เพยออก, แตก, ทำลาย, สลาย [ต. มุสลิต]
มุฏ	อ เณ ฌย	มุฏ โฝฏ-ฏย	บาน, เพยออก, แตก, ทำลาย, สลาย; สะบัด, ปรบ [ต. มุฏโล] ยุ โฝฏนั ปรบ(มือ)
ภณช	อ	ภณช	หัก, ฝ่า, ทำลาย [ต. ภคโค ภฏฐุ] ณ ภคโค ภงโค
ภช	อ	ภช	แบ่ง, จำแนก; คบ, เสพ ณ ย ภาคโย ณ สวิภาโค ติ ภตติ วิภตติ ยุ ภชนั
ภาช	เณ ฌย	ภาช-ชย	แจก, จำแนก ณ ภาคโค ติ วิภตติ
นส	ย	นสส	ฉิบหาย, พินาศ [วัต. นาสติ นาสยติ <i>เหตุ. ต. นฏฐุ; นาสิต <i>เหตุกัม.</i></i> ณ รุ กปวินาสโก ณ วินาโส
ลี	อ ย	ลย ลาย ลีย	ละลาย, พินาศ, ย่อยยับ [วัต. #วิลียติ]
เฉ	อ	ฉว	ตัด, ฉีก, ขาด, ทำลาย [ต. เฉตวา]
ฉิท	อ	ฉินท	ตัด, บั่น, แบ่ง, ฝ่า, ทอน, ชิง <i>สภม.</i> [วัต. #สณฉินทติ ต. ฉินโน ต. อจฉินทติ <i>อ-ฉิท</i>] ณ ี สนธิฉเนที
อา-ฉิท	อ	อจฉินท	ตัด, ชิง <i>สภม.</i> [ต. อจฉินโน ต. อจฉนชช <i>อา-ฉิท-ย</i>]
สั-อุ-ฉิท	อ	สมุจฉินท	ตัดขาด ... <i>สภม.</i>
อุ-ฉิท	อ	อุจฉินท	ตัด, ขจัด <i>สภม.</i> [วัต. อุจฉินชติ <i>กัม.</i> ต. อุจฉินฐุ ‘อันเขาทิ้ง, อันเป็นเดน’]
ฉิท	ย	ฉิชช	ขาด, ทะลุ, แตก, สลาย <i>อกมม.</i> [วัต. #ปจฉิชช; ต. ฉินโน] อ ฉิททึ <i>ชอง</i> ฉิทท ณ ฉเโท ปริจฉเโท ยุ ฉิชชน
ฉิทท	เณ ฌย	ฉิทเท-ทย	เจาะ, เป็นรู, เป็นโพรง
ฉเท	เณ ฌย	ฉเเท-ทย	ตัด, ฝ่า ... ยุ ฉเทนั
ชึ	ย	ชีย	สั้น, เสื่อม, หมด; อยู่, อาศัย [วัต. เขเปติ <i>เหตุ. ต.</i> ชีโณ] ณ ชโย ปริกชโย ธนกชโย
ชุต ไถ ไส			
กส	อ	กส กสส	ไถ, เสือก, ไส [วัต. กสาเปติ <i>เหตุ. (ไม่วุทธิ)</i>] ต. กฐฐุ ณ รุ กสโก กสสโก อิ กสิ
ชน	อ	ชน	ชุด, เจาะ, ไช [วัต. ชนาเปติ <i>เหตุ. (ไม่วุทธิ)</i>] ต. ชโต] ก วิ #สงโข (สั-) ต ชตตา
ตจฉ	อ	ตจฉ	ฉาก, ไส, ทำให้บาง ณ รุ ตจฉโก
ลิช	อ	ลิช	เขียน; ทำให้บาง (กลึง, ขัด, ชุด)
คต งอ			
อิณช	อ	อิณช	งอ, คู้เข้า [วัต. #สมิณชติ, สมมิณชติ]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
กฏ	อ	กฏ	คต, โค้ง, งอ, โกง, บิด; ตัด เกี่ยว, ปัน ^{C1}
ภุช	อ	ภุช	คต, งอ, (งู) ขด [ต. #อาภุชิตวา (นั่ง) คู่(บัลลังก์)]
ครอบงำ กตชี			
อภิ-ภุ	อ	อภิว	ครอบงำ [ต. อภิวโต ต. อภิวุย] กวิ อภิว #สหพภิว
ป-สท	อ ย	ปสท ปสยท	กตชี, ช่มเหง [ต. ปสยท] ฌย ปสยโท
สำเร็จ			
กปป	อ ฌ ฌย	กปป กปเป-ปย	สำเร็จ, กำหนด, ถึง, บรรลุ; ทำ, คิด, นึก...; ตัด, โกง
ตึร	ฌ ฌย	ตึเร-รย	ทำ(กิจ)สำเร็จ ยุ สนตึรณั
สิจ	ย	สิขณ	สำเร็จ [ต. สิทโธ] ตี สมทธิ
สาธ	อ ย	สาธ สาธย	สำเร็จ [วัด. สาธติ เหตุ.]
สั-อิธ	ย	สมิขณ	สำเร็จ
สั-ปท	ย	สมปชช	ถึงพร้อม, สำเร็จ, สมบูรณ์ [วัด. สมปาเทติ เหตุ. ต. สมปตโต สมปนโน; สมปาทีโต เหตุกัม.] อ สมปทา ตี สมปตติ
นิ-ฐา	อ	นิฐฐา	ตั้ง, ตั้งลง, สำเร็จ, จบ [ต. นิฐฐิตโต]
นิ-ปท	ย	นิปปชช นิปผชช	ถึงพร้อม, สำเร็จ, สมบูรณ์ [วัด. นิปปาเทติ เหตุ. ต. นิปปนโน นิปผนโน] ตี นิปปตติ นิปผตติ
อว-โส	ย	อวสย	จบลง, สำเร็จลง, สิ้นสุดลง [ต. อวลิตโต วัด. #ปริโยสาเปติ เหตุ.] ณ อวสาโย ยุ อวสานั ไอสานั ปริโยสานั
เจริญ สว่าง รุ่งเรือง มั่นคง			
วฑฒ	อ	วฑฒ	เจริญ, งอกงาม, เติบโต, เพิ่มขึ้น [วัด. วฑฒติ เหตุ. ต. วฑฒตวา เหตุ. ต. วฑฒโต] ตี วฑฒมิ
รุจ	อ	โรจ	รุ่งเรือง, งดงาม [วัด. #วีโรจติ] อิ รุจิ ฌมมรุจิ ยุ โรจโน วีโรจโน
ชุต	อ ฌ ฌย	โชต โชเต-ตย	สว่าง, รุ่งเรือง, โพลง ยุ โชตโน
ทีป	ย	ทีปป	สว่าง, รุ่งเรือง, โพลง; ร้อน, ไหม้ [ต. #อาทีตโต] ณ ทีโป ปทีโป ประทีป, โคมไฟ ทีโป ทวีป ตี ทิตติ ความสว่าง รุ่งเรือง
ภู	ฌ..ฌนปย เหตุ.	ภาเว-วย ภาวาเป-ปย	(ทำให้)เจริญ-มี-เป็น, อบรม(จิต) [ต. ภาวิทโต เหตุกัม.]
ภา	อ	ภา ภาย	สว่าง, รุ่งเรือง, แจ่มแจ้ง [วัด. #วิภาติ วิภายติ ปภาติ ปฐิภาติ ต. วิภาโต] กวิ #ปภา

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ภาส	อ	ภาส	สว่าง, รุ่งเรือง; พุด ยุ ภาสโน
ชล	อ	ชล	สว่าง, รุ่งเรือง, บริบูรณ์; คม; ห้วนไหว [วัต. (อคฺคิ) ซาเลติ เหตุ. #(อคฺคิ) ปชชลติ]
พท	อ	พท	เจริญ, มั่นคง [ต. พาฬโห]
พรุท	อ	พรุท	เจริญ, ประเสริฐ [ปัญ. พรุทหย ฌย เหตุ. ทิ ปัญ.] ม พรุทมา
ผายี	อ	ผาย	เจริญ, เพิ่ม [ต. ผาโต ผีโต] ยุ เผโน ติ ผาติ
ถิร	อ	ถิร	มั่นคง กราบ ไหว้ บูชา นอบน้อม เคารพ สักการะ
วณท	อ	วณท	ไหว้ ณฺว วณทโก ยุ วณทนิ
อภิ-วที	ณ ฌย	อภิวาเท-ทย	กราบไหว้, อภิวาท, สรรเสริญ
นมสส	อ	นมสส	น้อมไหว้
นม	อ	นม	น้อม, นอบน้อม
โอ-นม	อ	โอนม	น้อมลง, ก้มลง [วัต. โอนมาเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. โอนโต]
วิ-อติ-นม	ณ ฌย เหตุ.	วิตินาเม-มย	(ยังคง) ให้น้อมไปล่วงวิเศษ, ให้เวลาผ่านไป เหตุ.
อุป-นม	ณ ฌย	อุปนาเม-มย	น้อมเข้าไป, นำเข้าไป, น้อมถวาย
มาน	อ ฌย	มาน มาเน-นย	บูชา, นับถือ อ มาโน <i>ความถือตัว</i> ยุ มานนํ มานนา
ปุษ	ณ ฌย	ปุษ-ชย	บูชา ณฺว อัจฉริยปุษโก ปติปุษิกา (อิตถิ) อ ปุษา
อป-จาย	อ	อปจาย	บูชา, นับถือ, เคารพ ณิ อปจายี วุฑฒาปจายี ติ อปจิติ ยุ อปจายนํ อปจายนา
ยช	อ	ยช	บูชา, บูชาเทพ, เช่นสรวง [ต. ยัญญู] ณ ยาโค ยุ ยชนํ
หุ	อ	หฺว ชุโห (เทภวาระ)	บูชา (หฺว>หฺว>หฺว>หฺว>หฺว) ยุ หวนํ #อาหฺวนํ
สํ-กร	โอ	สกกโร	ทำโดยดี, สักการะ [ต. สกกจจ #อธิกิจจ]
ครุ-กร	โอ	ครุโร	ทำให้หนัก, เคารพ
เกิด			
ชน	ย	ชาย	เกิด [ต. ชาโต ตู. ชนิตฺวา; ชเนตฺวา เหตุ. (ไม่วุทธิ)] กวิ อตรโซ กมมโซ วาริโซ อนุชโซ ชลโซ อนุโซ ทวิโซ ณฺว ชนโก ชนิกา ตุ ชนตุ (แจกอย่าง ครุ) อ ชโน ติ ชาติ
วิ-ชน	ย	วิชาย	คลอด (ลูก) [ต. วิชาโต กัด. (ซึ่ง)]
สํ-ชน	ย	สณชาย	เกิด, เกิดพร้อม, เกิดดี, เกิดเอง [ต. สณชาโต]
สู	อ ย	สู สูย	คลอด (ลูก), ให้เกิด, เกิด, ประสูติ [วัต. #ปสวติ ต. ปสูโต]
อณฺท	อ	อณฺท	ออก (ไข่)

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
อุ-ปท	ย	อุปปชช	เกิดขึ้น [วัต. อุปปาเทติ เหตุ. อัช. อุทปาติ อุ-ท-อ-ปท-ย-ฮิ ต. อุปปนโน; อุปปาตีโต เหตุกัม. ตุ. อุปปชช] ตุ อุปปชชตา ณ อุปปาโท ติ อุปปตติ ยุ อุปปชชนั
อุ-ปท	ย	อุปปชช	เกิดขึ้น, ปราบกฐั้น; เข้าถึง [วัต. อุปปชชเร (=อุปปชชนติ ใช้ในคาถา)] ยุ อุปปชชนั
นิ-วตตุ	อ	นิพพตต	เกิด, บังเกิด [วัต. นิพพตตติ; นิพพตเตติ เหตุ. อัช. นิพพตติ ต. นิพพตโต ตุ. นิพพตติตวา; นิพพตเตตวา เหตุ.]
สั-ญ	อ	สมภว	เกิด, ปราบกฐ; มีอยู่, เป็นอยู่; เจริญ อ สมภโว ยุ สมภวานั

เกิด: ปฏิสนธิ คณหาติ ถือปฏิสนธิ

มี เป็น (กิริยา 'มี' ในภาษาบาลี เป็นอกัมมกิริยา)

ภู	อ	ภว	มี, เป็น [อนิย. ภวนิโย ต. ภูโต; ภาวีโต เหตุกัม. ตุ. ภาวิตวา; ภาเวตวา เหตุ.] กวิ สยภู สยมภู สพพากิภู อภิภู ณิ วิภาวี ตุ ภวิตา #อภิภวิตา อ ภโว ปภโว อตตสมภโว ณ ภาโว วิภโว ติ สมภูติ วิภูติ ยุ ภวานั ภาวานา
หุ	อ	โห	มี, เป็น [อัช. อโหสิ อหะสุ; ตุ. หุตวา สมานกาล.]
ป-หุ	อ	ปโห	เพียงพอ, มีพอ, มีมาก, 'มีทั่ว'; เจริญ [วัต. นปโปหติ (น-) ต. ปหุโต ปหุโต] อ ปหุโก (ก สกัตถะ) ยุ ปโหนโก (ก สกัตถะ)
อส	อ		มี, เป็น [วัต. อตถิ สนติ; อสิ อตถ; อมหิ อสมิ; อมห อสม ปัญ. อตถุ สนตุ; อาหิ อจจ อตถ; อมหิ อมห หิย. อาสิตถ สัต. อสส อสสุ; อสส อสสถ; อสสั อสสาม; สिया สียุ; สียั อัช. อาสี อาสุ; อาสิ อาสิตถ; อาสี อาสีมหา]
วิท	ย	วิชช	มี [วัต. #สัวิชชติ]

เป็น ตาย แก่

ชีว	อ	ชีว	เป็นอยู่, มีชีวิตอยู่ [ต. ชีวิต์ ชีวิต] ณิ รมมชีวี ช หุชชีวั สุชีวั
อา-สส	อ	อสสส	หายใจ [วัต. #ปสสสติ]
มร	อ	มร	ตาย [วัต. มียยติ มียติ (มร>มียย มีย) มาน. มียยมาโน มียมาโน ต. มโต; มาริโต มารापิตโต เหตุกัม.] ณวุ หตถิมารโก ณ มาโร ยุ มรณั
จ	อ	จว	เคลื่อน, ตาย [ต. จุโต] ติ จูติ ยุ จวนั
ชिर	อ	ชिर	เก่า, แก่, คร่ำคร่า [ต. ชินฺณ] อ ชรา)

ตาย: กาลั กโรติ, กาลกโต ทำกาละ, ชีวิตกขยั ปาปุณาติ ถึงความสิ้นชีวิต

เกลี้ย โปรย หว่าน กระจาย

ผุ	นา	ผุณา	ผัด, โปรย, โรย
----	----	------	----------------

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
วป	อ	วป	หว่าน, ปลูก; ทอ; โคนศีรษะ [ต. วุตโต] ณฺว วาปโก ณฺย วปโป ณ วาโป ยุ วปนํ
รูป	ณ ณย	โรเป-ปย	หว่าน, ปลูก; ยก [ต. โรปีโต] ยุ โรปนํ
กิริ	อ	กิริ	เรียราย, เกลี่ย, โปรย, เกลื่อน [ต. กิณฺโณ]
สํ-กิริ	อ	สงกิริ	เรียราย, เกลี่ย, ... ปะปน [ต. สงกิณฺโณ]
สํ-กัท	อ	สมกัท	เรียราย, ปะปน, เกลื่อนกล่น [ต. สมกัทโน]
โอ-กิริ	อ	โอกิริ	โปรยลง, หว่าน, ทำให้เรียราด
วิ-ป-กิริ	อ	วิปกิริ	เกลื่อนกล่น, กระจัดกระจาย [ต. #ปกิณฺโณ]
สํ-สชฺช	อ	สํสชฺช	ปะปน, เจือปน, เกี่ยวข้อง, คลุกคลี อ สํสคฺโค ณ สงฺโค

รด รัต เปียก แห้ง

วสส	อ	วสส	(ฝน) ตก, รด, โปรย อ วสสํ วสโส ติ วุณฺฐิ
อติ-วสส	อ	อติวสส	รั่ว
ลิจ	อ	ลิจ	รด, รัต, เท, ไหลออก ... [ต. ลิตโต]
ป-ขร	อ	ปขร ปคฺขร	รด, รัต, เท, ไหลออก, พรหม ... ยุ ปคฺขรณํ
สนฺหุ	อ	สนฺห	ไหลออก [วัต. #วิสสนฺหติ อภิสนฺหติ] อ นิสสนฺโท
สุ	อ	สว	ไหลไป; ให้เกิดขึ้น; เป็นใหญ่
อลฺลชฺ	อ	อลฺลช	หยอด, ทา, เจิม; ปราบ; เจือปน; เว้น
กิลิท	ย	กิลิทย กิลิตช	เปียก, ชื้น, ชุ่ม, ชุ่มชื้น [ต. กิลินฺโน]
ติม	อ ณ ณย	เตม เตเม-มย	เปียก, ชื้น, ชุ่ม, ชุ่มชื้น [ต. ตินโต]
มิเล	อ	มิลาย	เหี่ยวเฉา, อับแสง [ต. มิลาโต]
สุส	ย	สุสส	แห้ง, เหี่ยว, ผอม, ชุบซิด [ต. สุกโก สุกโข]
สุกฺข	อ	สุกฺข	แห้ง, ไม่สนใจ, ไม่ตั้งใจ [วัต. สุกฺขาเปติ เหตุ. ตาก(จิวร) ต. สุกโก สุกโข]

ห้าม ปิด กั้น บัง เปิด นุ่งห่ม

วร	อ ณ ณย	วร วาเร-รย วเร-รย	ปิด, กั้น [วัต. #อวารติ] ณฺย นิวารโย ทุนฺนิวารโย
วิ-วร	อ ณ ณย	วิวร วิวเร-รย	เปิด [วัต. วิวราเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ)] ต. วิวโร]
นิ-วร	ณ ณย	นิวาเร-รย	ห้าม, กั้น ยุ นิวรณํ นิวารณํ #ทนต์วารณํ
ปริ-วร	ณ ณย	ปริวาเร-รย	กั้นรอบ, แวดล้อม [ต. ปริวุโต] ณ ปริวาโร

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ฐ	อ เอ	ฐนฐ ฐนฐิ ฐนฐี ฐนฐเ ฐนฐโ	ปิด, กั้น, ห้าม [ต. ฐทุโธ]
ถก	อ เณ ณย	ถก ถกเ-กย	ปิด, กั้น, กระทบกระทั่ง
ฉท	เณ ณย	ฉาทเ-ทย	มุง, บัง, ปิด กั้น, ปิดบัง [ต. ฉนโน วัต. #ปฏิฉนาเทติ]
อา-ฉท	เณ ณย	อจฉาทเ-ทย	มุงห่ม, ปกปิด
นิ-วส	เณ ณย	นิวาเส-สย	มุงห่ม [ต. นิวตโถ] ฦ นิวาโส
ปริ-ธา	อ	ปริธา ปริทท	มุงห่ม
ป-อา-ร-อุป	อ	ปารูป	ห่ม ฦ ปารูปน
ปิ-ธา	อ	ปิธา ปิทท	ปกปิด, ห่อหุ้ม, ปิด, กั้น [วัต. ปิททาเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. ปิททิตโต ปิททิตโต]
อปิ-ธา	อ	อปิธา อพิทท	ปกปิด, ห่อหุ้ม, ปิด, กั้น [ต. อพิททิตโต อพิททิตโต]
กุษช	อ	กุษช	คว่ำ, คว่ำลง, คว่ำหน้า, ก้มหน้า [วัต. #นิกุชชติ]
อุ-กุษช	อ	อุกุษช	หงาย, หงายขึ้น

สำรวม ระวัง

สั-วร	อ เณ ณย	สัวร สัเว-รย	สำรวม, ระวัง, ปิด, กั้น อ สัโว ฦ สัวรรณ
สั-ยมุ	อ	สัยม สัยจฉ	สำรวม, ช่มอินทรีย์ [ต. สัยโต] อ สัยม สณญโม
ขมภ ขภิ	อ	ขมภ	ช่มไว้, ปิดกั้น, ชัดขวาง; คำจุน [ต. #วิกุขมภตวา] ฦ #วิกุขมภโก ขมภโก ไม้ค้ำ, ผู้ค้ำจุน ฦ #วิกุขมภน

ผูก ร้อย ติด

พนฐ	อ	พนฐ	ผูก, พัน, มัด, รัด [ต. พนฐโ พนฐโ]
สิ	ณ	สิโน	ผูก, พัน, รัด
สั-นห	ย	สนนยท	ผูก, สวม (เกราะ) [ต. สนนทโ ต. สนนยท] ฦ #อุปนยท
เวฐ	อ เณ ณย	เวฐ เวฐเ-ฐย	ผูก, พัน, รัด [ต. เวฐตวา วัต. #นิพเพฐติ]
ว	ณา	วณา	ร้อย
ลพิ	อ	ลมพ	เหนียว, แขนง, ห้อย, คล้อง [วัต. #วิลมพติ ยึดเหนี่ยว, ห้อย ... อวลมพติ ฟังพา, ห้อย ...]
ลค	อ	ลค ลคค	ติด, ข้อง, เกี่ยวข้อง, แขนง, คล้อง [ต. ลคโค]
สชช	อ	สชช	ติด, ข้อง, ไม่คล่อง [ต. สจจโ] ฦ อุปสคโค
สิว	ย	สิพพ	เย็บ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ระดับ ตกแต่ง			
ปิลธิ	อ	ปิลนธ	ระดับ, ตกแต่ง
มฉิ	อ เอ	มณฺช มณฺเช	ระดับ, ตกแต่ง ยุ มณฺชนํ
ภูส	อ เณ ฌย	ภูส ภูเส-สย	ระดับ, ตกแต่ง ยุ #วิภูสนํ
ปล่อย พัน			
มุจ	อ	มุณจ	ปล่อย, แก้, ถอด <i>สกมม.</i> [อช. โมจยิ <i>ยุ อาคม ภาวิส.</i> โมกฺขติ ต. มุตฺโต #โอมุโก ตุ. โมเจตุ]
มุจ	ย	มุจจ	หลุด, พัน ออกมม. [ภาวิส. โมกฺขติ ต. มุตฺโต] อ โมกฺโข วิโมกฺโข ติ วิมุตติ
อยู่ อาศัย			
วิ-หฺร	อ	วิหฺร	อยู่, อาศัย [อช. วิหาลิ] ณิ สุขวิหารี ณ วิหาโร
วส	อ	วส	อยู่, อาศัย [ภาวิส. วจฺจติ ตพ. วตถพฺพํ ต. วุตฺโต #นิวุตฺโต] ณิ สาวตถิวาสี ทิสาวาสี
อธิ-วส	อ	อธิวส	อยู่ทับ, อยู่อาศัย, สิ่ง, สิ่งสถิตย์ [วัต. อธิวาเสติ <i>เหตุ. รับ (คำ/นิมนต์), อดกลั่น</i> ต. อธิวตฺโต อธิวุตฺโต <i>กัต. กัม. เหตุกัม.</i>]
อธิ-อา-วส	อ	อชฌาวส	อยู่ครอบครอง
ปฐวิ-วส	อ	ปฐวิวส	อยู่, อาศัย
อา-วส	อ	อาวส	อาศัยอยู่, อยู่ครอง ณ อาวาโส #สวาโส ถ อาวสโถ
ฉาบ ทา เปื้อน ย้อม			
ลิป	อ	ลิมฺป	ฉาบ, ทา, ลูบไล้
มกฺข	อ เณ ฌย	มกฺข มกฺเช-ขย	ทา, ลูบไล้, ลบหลู่
รณฺช รณฺช	อ ย	รช รณฺช รชช	ย้อม, กำหนด [ต. รตฺโต] ยุ รชนํ ^{C1*}
เผา ไหม้ ต้ม หุง สุก			
ปจ	อ	ปจ	หุง, ต้ม, ปรง (อาหาร), เผา, ไหม้ <i>สกมม.</i> [วัต. ปจฺจติ <i>กัม.</i> ; ปจาเปติ <i>เหตุ. (ไม่วุทธิ)</i> มาน. ปจฺจมาโน <i>กัม.</i> ต. ปกโก] อ นิปโก ณ ปาโก
ปจ	ย	ปจฺจ	สุก <i>อกมม.</i> [ต. ปกโก] ณ วิปาโก ปริปาโก
ตป	อ ย เณ ฌย	ตป ตปฺป ตปฺเป-ปย	ร้อน, ร่ำร้อน, เผา; อิ่ม, เอบอิม [วัต. #สนตปฺปติ ต. ตตฺโต] ณิ อาตานิ อ อาตโป ณ อาตานิ อาตโป
ตป	อ	ตป	สะดุ้ง, กลัว; เป็นใหญ่ [วัต. #อฺตตปฺปติ โอตตปฺปติ] อ โอตตปฺปิ

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ฌป	อ ฌ ฌย	ฌป ฌาเป-ปย	เผา, ไหม้ [วัต. ฌาเปติ กัต. เหตุกัต. ต. ฌตโต ฌาโม; ฌาปีโต เหตุกัม. ตู. ฌาเปตวา กัต. เหตุกัต.]
ฌ	อ	ฌ ฌาย (๒> ๒าย)	เผา, ไหม้, เราร้อน, สว่าง; เฟ่ง, คืด [ตู. ฌายิตวา]
ทท ทท	อ	ทท ทท	ไหม้, (อันไฟ) เผา [วัต. ททยติ มาน. ทยหมาโน กัม. ต. ททโตม] ณฺว ฌวทาโทโก ฌ ปริพาโท ฌู #อาพาหน
ป-กฤ	อ	ปกฤฏฐ	เดือด, เดือดพล่าน [ต. ปกฤฏฐโต]
วาส	ฌ ฌย	วาเส-สย	อบ, รม (ทำให้มีกลิ่นหอม) ฌ วาโส)

ชำระ กวาด ล้าง อาบ สะอาด บริสุทธิ์

สั-มชช	อ	สมมชช	ปัด, กวาด, ขัด, ถู, นวด
ปริ-มชช	อ	ปริมชช	ปัด, กวาด, ขัด, ถู, นวด, ลูบ, คลำ
โธว	อ	โธว	ล้าง
ป-ชล	ฌ ฌย	ปกฺชาเล-ลย	ล้าง, บ้วน (ปาก), ชำระ
ปฺลฉ	อ	ปฺลฉ ปฺลช	เช็ด, ถู, ชำระ, กวาด
สุจ	ย	สุขณ	หมดจด, บริสุทธิ์, สะอาด [วัต. โสเธติ โสธยติ เหตุ. 'ให้หมดจด' โสธาเปติ โสธาปยติ เหตุ. 'ให้ชำระ' ต. สุทฺโธ; โสธิตโต เหตุกัมม. 'ให้หมดจด'] ตี สุทธิ #วิสุทธิ ฌู สุขุณฺณ
สุจ	อ เอ	สุจ สุเจ	สะอาด, หมดจด; แสดง, ไป, เป็นไป ฌ โสโก ฌู โสจัน
ปุ	อ นา	ปว ปฺนา	ชำระ, สะอาด, หมดจด ณฺว ปาวโก
นทา นทา	ย	นทาย นทาย	อาบ [วัต. นทาเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ)] ฌู นทาน
ฆิส	อ	ฆิส	สี, ถู, บด

เช็ดถู เลื่อมใส ผ่องใส เศร้าหมอง ชุ่มฉ่ำ

สั-ธา	อ	สนฺธา สททท	เลื่อมใส, เชื่อมต่อ; เชื่อมต่อ อี สนฺธิ
ป-สท	อ	ปสฺสท	ไม่มีมลทิน, หมดจด, ผ่องใส [วัต. ปสาเทติ เหตุ. ต. ปสนฺโน]
ป-สท	ฌ ฌย	ปสาเท-ทย	ยินดี, เลื่อมใส [วัต. ปสาเท-ทยติ กัต. เหตุกัต.] ฌ ปสาโท
โอ-กปฺป	อ	โอกปฺป	จัดแจง; ทำให้สำเร็จ; ไว้ใจ, เชื่อมถือ ฌู โอ(ก)กปฺปนา
เท	อ	ทย	รักษา, ป้องกัน; หลับ; ชำระ; ดูหมิ่น [วัต. #นิตฺทายติ โวทายติ ตู. ปรีโยทาเปตวา] อ ทยา #นิตฺทา ฌู #โวทาน โวทาปน
กิลิส	ย	กิลิสฺส	เศร้าหมอง, เปียกเปียน, แฉดแฉา [ต. กิลิสฺส]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ลูลิ	อ	ลุลน	เศร้ามอง, ชุ่นมัว, เปียตเปียน, เตือดร้อน
รักษา คุ่มครอง เลียง			
รกข	อ	รกข	รักษา ณิ วาจานุรกขี ณฺ รกขโก-ชิกา #อารกขโก วัสานุรกขโก ตุ รกขิตา ข ทุรกโข ยุ รกขณั
पाल	ณณ	पाल-ลย	รักษา ณฺ ปาลโก โคपालโก ธนपालโก ปเวณิปาลโก ตุ ปาลยิตา ณ ทวารपालโ อุตยานपालโ
กิต	ณ	ตีกิจจ (เทวภาวะ)	รักษาโรค, เยียวยา; ฐั; ปรรณนา; อยู่; สงสัย (กิต>กิต>กิกิต>ตีกิจจ (แปลงเพราะ ณ ปจ.)) อ #วิจิกิจจนา
คูป	อ	โคป	คุ่มครอง, ปกครอง, รักษา [ต. คุตโต] ณฺ สุสานโคปโก ณ โคโป ติ คุตติ อินทริยคุตติ
ภร	อ	ภร	เลี้ยงดู; นำไป [ต. ภโต-โณ ภจโจ] ตุ ภตตา ข ทุพภโร สุภโร ณย ภารโย อ มาตาเปติภโร อตตภโร ติ ภติ ยุ ภรณั
ปุต	อ ย นา ณณ	ปุต ปุตส ปุตสนา โปเส-สย	เลี้ยงดู ณฺ มาตุโปสโก
ชคค	อ	ชคค	ประคอง, ประคับประคอง, ปฏิบัติ, ซ่อมแซม [วัต. #ปฏิชคคติ] ณฺ วิหารปฏิชคคโก
ชนะ แพ้			
ชิ	อ	เช ชย	ชนะ [ตวนตุ. ชิตวา ตาวี. #วิชิตาวี ต. ชิโต ตู. ชิตวา] กวิ มารชิ ตุ เซตา อ ชโย วิชโย ยุ ชยณั
ชิ	นา	ชีนา	ชนะ [อช. อชินิ #ปฏิชีนาติ ตู. ชินิตวา เซตวา]
ปรา-ชิ	อ	ปราเช ปราชย	แพ้ [ต. ปราชิตอ] อ ปราชโย
ยุธ	อ ย	โยธ ยุชณ	รบ, สู้ [ต. ยุทโธ #ปยุทโธ] ตุ ยุชณิตา
เล่น			
กีฬ	อ	กีฬ	เล่น ณฺ สหปสุกีฬโก
ทิว	ย	ทิพพ	เล่น อ เทโว
กุมาร	อ ณณ	กุมาร กุมาร-รย	เล่น อ กุมารโ กุมารโก
แสวงหา			
คเวส	อ ณณ	คเวส คเวเส-สย	แสวงหา, ค้นหา ณิ ปารคเวสี
อิส	อ	เอส	แสวงหา, ค้นหา [วัต. #ปริเยสติ ปริ-ย-อิส] ยุ เอสนา อเนสนา เอสณั อเนสนั

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
อาจ สามารถ กล้า กลัว			
สก	โอ	สกุโก	อาจ ณย สกุกา
สก	อุณา	สกุณนา	อาจ [สัต. สกุณณทย อັช. อสกุชิ ภวิส. สกุขิสสติ กาล. อสกุขิสส ตู. สกุณุตวา]
วิ-สห	อ	วิสห	อาจ, กล้าหาญ, ปฏิญญา [วัต. #อุสสหติ]
ภี	อ	ภาย	กลัว [ต. ภีโต ตู. ภายิตวา] ณ ภยั เภรวโ รุ ภีรุ ภีรุโก
ภิลิ	อ	ภิส	กลัว [วัต. ภิสาเปติ เหตุ.] ยุ ภิสัน ความกลัว, น่าหวาดเสียว
ภมภ	อ	ภมภ	กลัว, หวั่นไหว, หวาดเสียว
วิชี	อ ย	วิช เวช วิชช	กลัว, หวั่นไหว, หวาดเสียว [วัต. #สัเวชติ สัวิชชติ อุพพิชชติ]
อุ-สกี	อ	อุสสกก	กลัว, หวาดกลัว [วัต. #ปริสกกติ]
ตส	ย	ตสส	กลัว, หวาดกลัว, สะดุ้งกลัว ณ ตาโส
ซื้อ ขาย ตีราคา			
กี	นา	กีนากีณา	ซื้อ [วัต. กีนาคีณาคีณา] ณ กโยโก
วิกี	นา	วิกีกีณา วิกีกีณา	ขาย
อคช	อ	อคช	มีค่า, มีราคา [วัต. #อคชปาเปติ เหตุ. ตีราคา]
ไหว สั่น			
จล	อ	จล จลจล (เทวภาว)	ไหว, หวั่นไหว, สั่น
จูป	อ	จูป โจป	ไหว, หวั่นไหว, สั่น, โงก (ง่วง) [อันต. จปลายนโต จูป-ล-อาย อุ>อ] ยุ โจปนั อล จปโล อุ>อ 'คนกลับกลอก'
อิณช	อ	อิณช	ไหว, หวั่นไหว, งอ, คู้เข้า [วัต. #สมิณชติ สมมิณชติ]
อิร	อ	อิร	ไหว, หวั่นไหว
กปิ กมป	อ	กมป	ไหว, หวั่นไหว ณ #อนุกมปโก โลกานุกมปโก อ กมปา ยุ กมปนั
วิธ	อ ณณ	เวธ เวธ-ธย	ไหว, หวั่นไหว; เบียดเบียน
กูป	ย	กูปป	กำเริบ, สะเทือน, โกรธ, พินาศ [ต. กูปิโต] ณ โกโป
ชุก	อ เอ ย นา	โชภ โชภ ชุกชุก ชุกชุก	หวั่นไหวอย่างรุนแรง [ต. โชภเตวา วัต. #สัชุกชุกติ สชุกชุกติ สัโชภติ สชโชภติ]
เป็นไป หมุนไป			

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
วตตุ	อ	วตต	เป็นไป, เป็นอยู่, เลี้ยงชีวิต; หมุนไป; เลี้ยงดู, รับผิดชอบ; ห้าม [วัต. วตเตตวา เหตุ.] ติ วุตติ ชีวิตวุตติ #ปวตติ
อติ-วตตุ	อ	อติวตต	เป็นไปล่วง, (น้ำ) ล้น
วฏฏ	อ	วฏฏ	หมุน, กลิ้ง; ควกร ออกมม. [วัต. วฏฏติ (หิน)กลิ้ง, วฏฏเติ ให้(หิน)กลิ้ง วฏฏาเปติ (ใช้คน)ให้(หิน)กลิ้ง เหตุ. ต. วฏฏิตฺ (หิน)ถูกให้กลิ้ง เหตุกัม.]
ภม	อ	ภม	หัน, หมุน [ต. ภนฺโต]

กำหนด ระบุ

องก	อ เณ ฌย	องก องเก-กย	กำหนด, หมายถึง, เป็นเครื่องหมาย
ลกข	เณ ฌย	ลกข-ขย	กำหนด [วัต. #สลลกขยติ]
วิ-อว-รูป ฌป	เณ ฌย	วฏฏฐเป-ปย วตตลเป-ปย	กำหนด, หมายถึง, ตั้งลงไว้ [วฏฏฐเป วตตลเป วฏฏฐาเป วตตลาเป เหตุ. (ไม่วุทธิ)]
ปริ-อิ	อ		กำหนด [ต. ปริจจ]
นิ-ยม	อ	นิยม นียจจ	ตัดสิน, วินิจฉัย, กำหนด; ประพฤติ [ต. นียโต] อ #วินิจจโย
สํ-ธา	อ		หมายเอา [ต. สนฺธาย ใช้เป็นกิริยาวิเสสนะ]

สงบ สัจด์ หลีกเร้น

สมุ	อ ย	สม สมม	สงบ, ระงับ, ทำความเพียร [ต. สนฺโต วัต. #วุปสมเมติ วิ-อุป-สม เหตุ.] ติ สนฺติ ยฺ สมโน กลหฺวุปสมนํ
ปฏฺ-ป-สมภ	อ	ปฏฺปสสมภ ปฏฺปปสสมภ	สงบ, ระงับ
วิ-วิจ	อ ย	วิวิจ วิวิจจ	สัจด์, โดดเดี่ยว, ปลีกออก [ต. วิวิตโต ต. วิวิจจ] ณ วิเวโก
ป-อม	อ		สัจด์ [ต. ปนฺโต]
ลี	ย นา	ลีย ลีนา	แอบ, ซ่อน, หลีกเร้น; ดัดอยู่; รวมกัน [ต. ลีโน วัต. #สลลีนาติ นิลีนาติ สลลีนาติ ปฏฺสลลีนาติ นิลียติ ต. สลลีโน ต. ลียิตฺวา] อ อาลโย

เพียร พยายาม สืบต่อ เกียรติคุณ

ฆฏ ฆฏฏ	เณ ฌย	ฆฏ-ฏย ฆฏฏ-ฏย	สืบต่อ, พยายาม, หมั่น, อุตสาหะ
อา-รภ	อ ย	อารภ อารพภ	ปรารถนา, (กล่าวถึง, ตั้งต้น, ดำริ), ทำ, เริ่ม, ลงมือ, พยายาม [ต. อารทฺโร #อจฺจารทฺโร ต. อารพภ อารทฺร ตฺ. อารทฺฐิ]

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
อุ-สห	อ	อุสสห	พยายาม ณ อุสสาโท
วายม	อ	วายม	พยายาม
ตทิ	อ	ตนท	เกียจคร้าน, ประมาท, ไม่เอื้อเฟื้อ, เบียดเบียน
อดทน			
ขม	อ	ขม	อดทน, อดโทษ, ควร, ชอบ [วัต. ขมาเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ) ต. ขมาปิโต เหตุกัม. (ไม่วุทธิ)] อ โอวาทกขโม วจนกขโม ติ ขนติ
สห	อ ย ฌณย	สห สยห สห-หย	อดทน, อดกลั้น ยุ สหน์
ติช	ข	ติติกข (เทวภาวะ)	อดทน; ผูก, ร้อย (ติช>ติช>ติติช>ติติก (แปลงเพราะ ข ปัจ.)) อ ติติกขา
มริส	ณ ฌย	มริเส-สย	อดทน, อดกลั้น, บึกบืน, ทนทาน, มั่นคง ยุ มริสน์
โงง หลอก ลวง			
กฏ	อ	กฏ	คด, โค้ง, งอ, โงง, บิด; ตัด, เกี้ยว, ปั่น ^{C2}
วญจ	ณ ฌย	วญเจ-จย	เกลี้ยกล่อม, หลอกลวง
กุก	ณ ฌย	กุก-หย	โงง, ล่อลวง, ให้พิศวง ณ กุกโก
สฐ	อ	สฐ	ล่อลวง, ฉ้อโกง; ฆ่า; เศร้าหมอง
บวช สีก			
ป-วช	อ	ปพพช	ไป, ออกไป, บวช [อัย. ปพพาเสสิ เหตุ.; #อนุปพพช บวชตาม] ณ ปพพชชา
อุ-ป-วช	อ	ปพพช	สีก [อัย. อุปพพพาเสสิ เหตุ.]
วิ-ภม	อ	วิพภม	หันกลับ, หมุนกลับ, หมุนผิด, สีก, ลาสีกขา [ต. วิพภนโต]
จวบ กอด			
จุมพ	อ	จุมพ	จวบ, จุมพิต [วัต. #ปริจุมพติ]
อา-ลึงค	อ	อาลึงค	กอด
สช	อ	สช	กอด
ป่วย ไข้			
กิลม	อ	กิลม	ลำบาก, เหน็ดเหนื่อย, ซอกซำ, เจ็บไข้, ไม่สบาย [ต. กิลนโต] ณ กิลมโณ
คิเล	อ	คิลย	เจ็บไข้, ไม่สบาย [ต. คิลาน]
ไอ จาม อาเจียน			

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ฉิป	อ	ฉิป	ไอ, จาม; ทิ้ง [วัต. ฉิปาเปติ เหตุ. (ไม่วุทธิ)] ต. ฉิตโต] ^{C2*}
กาส	อ	กาส	ไอ, กระแอม
วมุ	อ	วม	อาเจียน; คายออก

ปูลาด ท่วม คลุม

ป-ณูป	ณ ฌย	ปณฺญาเป-ณฺยเป	ปูลาด, ตั้งไว้, แต่งตั้ง, ฝัง, เก็บ; บัญญัติ (วินัย) [ต. ปณฺยตโต] ติ ปณฺยตติ
ถร	อ	ถร	ปูลาด
อา-ถร	อ	อตถร	ปูลาด, กราน (กฐิน) [ต. อตถโต]
โอ-ถร	อ	โอตถร	ปูลาด, ปกคลุม, ปิดบัง, ท่วมทับ
สั-ถร	อ	สนถร	ปู, ปูลาด
อธิ-โอ-ถร	อ	อชฺโหม(ต)ถร	ท่วมทับ, ครอบงำ, ปกคลุม

ประกอบ จัดแจง เตรียม

สั-วิ-ธา	อ	สัวิทฺท	จัดแจง, เตรียมการ, ประกอบ
สชช	อ ฌย	สชช สชเช-ชย	จัดแจง, เตรียมการ, ประกอบ; สร้าง, ทำ [ต. สจฺจโฐ]
ปฏฺย-ยต	ณ ฌย	ปฏฺยยาเท-ทย (ต>ท)	ตกแต่ง, จัดแจง [ต. ปฏฺยยตโต ปฏฺยยตโต]
ยฺช	อ	ยฺช	ผูก, ประกอบ, รวบรวม; อุตสาหะ, พยายาม [วัต. #อนฺยฺชยติ ต. อนฺยฺชยโต]
ยฺช	อ ฌย	โยช โยเช-ชย	ผูก, ประกอบ, รวบรวม [วัต. ยฺชยติ กัม. วัต. #สัโยเชติ ต. ยฺชโต #ปฺยฺชโต สมฺปฺยฺชโต] ณฺย โยคฺโค นิโยชฺไซ ณ โยโค #อุปโยโค ยฺ ยฺชยชนั
สั-อนฺ-อา-คม	อ		มา(ตาม)พร้อม(กัน), ประกอบ [ต. สมฺนฺนาคโต อุ>โอ>ว>น]

ถูกต้อง สมควร ขัดแย้ง ห้าม ค้าน

กปฺ	อ เอ	กปฺ กปฺเป	ควร, สมควร; อาจ, สามารถ, อาจมี, อาจเป็น
อรท	อ ฌย	อรท อรเท-ทย	สมควร, เหมาะสม; บุษยา อ ปุชารโห
สั-อิ	อ	สเม	ถึงพร้อม, พิจารณา; สม, เข้ากัน [ต. สเมจจ] ^{C2}
ยฺช	ย	ยฺชช	ตั้งใจ, ตั้งมั่น, มั่นคง; ควร, สมควร, ถูกต้อง, ใช้ได้ [ต. ยฺชโต] ติ ยฺชติ
วิ-รฺช	ย	วิรฺชณ	คัดค้าน, ขัดแย้ง; прарациона
ปฏฺย-กฺส	อ	ปฏฺยโกส	คัดค้าน; ด่าตอบ
ปฏฺย-สั-ธ	อ	ปฏฺยเสธ	ห้าม, ปฏิเสธ [วัต. #นิเสธติ] อ หิรินิเสโส

ธาตุ	ปัจจัย	ฐาน	คำแปล - รูปสำเร็จอื่นๆ ฯลฯ
ปฏฺิ-ชิป	อ	ปฏฺิชิป	ห้าม, ปฏิเสธ (คน, สิ่งของ) [ต. ปฏิฆิตโต]
ปฏฺิ-วห	อ	ปฏฺิวาห	ห้าม, คำน, นำไปเฉพาะ, นำกลับ
อื่นๆ			
ปุร	อ	ปุร	เต็ม [วัต. ปุเรติ เหตุ. ต. ปุเรตวา เหตุ. ต. ปุณฺโณ; ปุริโต เหตุกัม.] ยุ ปุรณฺ
ทฺุห	อ	ทฺุห โทห	รีดน้ำมัน; ให้เต็ม; ฆ่า; ทำลาย
ธม	อ	ธม	ทำเป่าให้มีเสียง, เป่าให้ดัง; ก่อไฟ, เป่าไฟ
วลชฺิ	อ	วลชฺุช	บริโภค, ใช้สอย
เสว	อ	เสว	เสพ, ใช้สอย, คบหา; ยินดี ณิ พรทารูปเสวี ณฺุ เสวโก อ เสวา ยุ เสวนา พรทารูปเสวนา เสวนํ
วิ-สส	อ	วิสส	คุ่นเคย ณ วิสสาโส
อฏฺุณฺ	ณณ	อฏฺุณฺ-ณฺย	อึดอัด, บีบคั้น
จฺุณณ	ณณ	จฺุณณ-ณณ	บด, ละเอียด, แหก
วิช	ณณ	วิช-ชย	พัด, โบก [มาน. พิชยมาโน]
อติ-มาน	ณณ	อติมาน-นย	เย่อหยิ่ง, จองทอง อ อติมาโน ความ~ ตฺท. อี อติมานี ผู้มี~
นฏฺุ	ณณ	นฏฺุ-ณฺย	พ้อนรำ [ต. นจฺุจ นฏฺุ] ณฺุ นานฏฺุโก-กา
นจฺุจ	อ	นจฺุจ	พ้อนรำ
วิ-ลส	อ	วิลส	สวยงาม, เยื้องกราย, กรีดกราย
สฺุภ	อ	โสภ	งาม, สว่าง, รุ่งเรือง; เบียดเบียน ณ นครโสภณิ ยุ นครโสภนา (อิตถิ)
ปฺุปฺผ	อ	ปฺุปฺผ	บาน อ ปฺุปฺผิ
สฺุจฺิต	ณณ	เจเต-ตย	ซื่อขาย; อุตสาหะ, พยายาม; แกล้ง (ภาษาเก่า), จงใจ, เจตนา [ต. สณฺุจฺิจจ] ณฺุ เจตาปโก ยุ เจตนา เจตาปนํ)
ลิส	ย	ลิส	เหลือ [วัต. #อวสิสสติ ต. #อวสิฏฺุ]]
อฺุ-หท	อ	อฺุหท	ถ่ายอุจจาระรด
อฺุ-มิห	อ	อฺุมิห	ถ่ายปัสสาวะรด

^{C[n]} = อยู่หลายหมวด * ต่างกันบ้าง